

DARBUOTOJŲ MOKYMAS PRIEŠGAISRINĖS SAUGOS KLAUSIMAIS

Gaisras – nekontroliuojamas, vykstantis ne tam skirtoje vietoje degimas, keliantis pavojų žmogui, turtui ar aplinkai.

Gaisrų gesinimas – aktyvūs veiksmai, kuriais siekiama išgelbėti žmones, turtą bei užgesinti gaisrą.

Degimas- greita medžiagų oksidacijos reakcija, kurios metu išsiskiria šiluma ir šviesa (liepsna).

Kad ugnis galėtų degti, reikalingas uždegimo šaltinis, degi medžiaga ir deguonis. Jei bent vienos iš šių sudedamųjų dalių nebus – degimas nutrūks.

Nedegioji medžiaga yra tokia, kuri, kaitinama neribotą laiką, normaliomis sąlygomis nedega. Sunkiai degi medžiaga yra tokia, kuri, paveikta uždegimo šaltinio, dega normaliomis sąlygomis ir negali degti jį atitraukus. Degioji medžiaga yra nuo uždegimo šaltinio užsideganti ir normaliomis sąlygomis deganti medžiaga.

Uždegimo šaltinis- degantis ar įkaitęs kūnas, taip pat elektros iškrova, turintys pakankamai energijos ir temperatūros kitai medžiagai uždegti.

Kai kurių degių medžiagų užsiliepsnojimo temperatūra (1 lentelė):

1 lentelė

Medžiaga	Užsiliepsnojimo temperatūra
Akmens anglis	350°C
Guma	270°C
Sausa mediena	270°C
Popierius	230°C
Sausa žolė	220°C
Medvilninis popierius	210°C
Benzinas	240-250°C

Užsiliepsnojimas- grandininis arba šiluminis:

1. Šiluminiu atveju, vykstant cheminiai reakcijai, medžiaga savaimė užsiliepsnoja, kai šilumos išsiskyrimo greitis degimo sistemoje didesnis už šilumos išsisklaidymo greitį į aplinką;
2. Esant grandininiam užsiliepsnojimui, reakcijos greitėjimo priežastis yra ta, kad grandinių išsišakojimų greitis didesnis už jų nutrūkimo greitį.

Savaiminis užsidegimas. Savaiminio įkaitimo ir užsidegimo atveju medžiaga užsidega be išorinio impulso. Kai joje vyksta fizikiniai, cheminiai arba biocheminiai procesai dėl, kurių išsiskirianti šiluma neišsisklaido aplinkoje, kaupiasi, pagreitėja oksidacijos procesai ir medžiaga savaimė užsidega. Kuo žemesnė medžiagos savaiminio užsidegimo temperatūra, tuo ji pavojingesnė. Šiai grupei priskiriami nepakankamai išdžiovinti produktai: šienas, šiaudai, pjuvenos, kuriuose iki 60-70 °C vyksta biologiniai procesai. Dėl oksidacijos medžiagos įkaista ir gali užsidegti. Pavojingi yra ir augaliniai aliejai, riebalai, kuriuose yra nesočiųjų organinių junginių. Ypač lengvai užsidega augaliniais aliejais suvilgyti skudurai ir sumesti į krūvą.

Degios medžiagos gali būti kietos, skysčiai ir dujos.

Kietos medžiagos gali degti be liepsnos (koksas, suodžiai) arba su liepsna (mediena, durpės). Degančių su liepsna degimo greitis priklauso nuo temperatūros, slėgio, medžiagos specifinio paviršiaus, oksidacijos reakcijos greičio.

Dujų degimo procesas priklauso ar dujos deginamos sumaišytos su oru (ar kitu oksidatoriumi) prieš užsiliepsnojimą, ar jos maišomos degančios. Iš anksto sudaryti dujų ir oro mišiniai sprogsta.

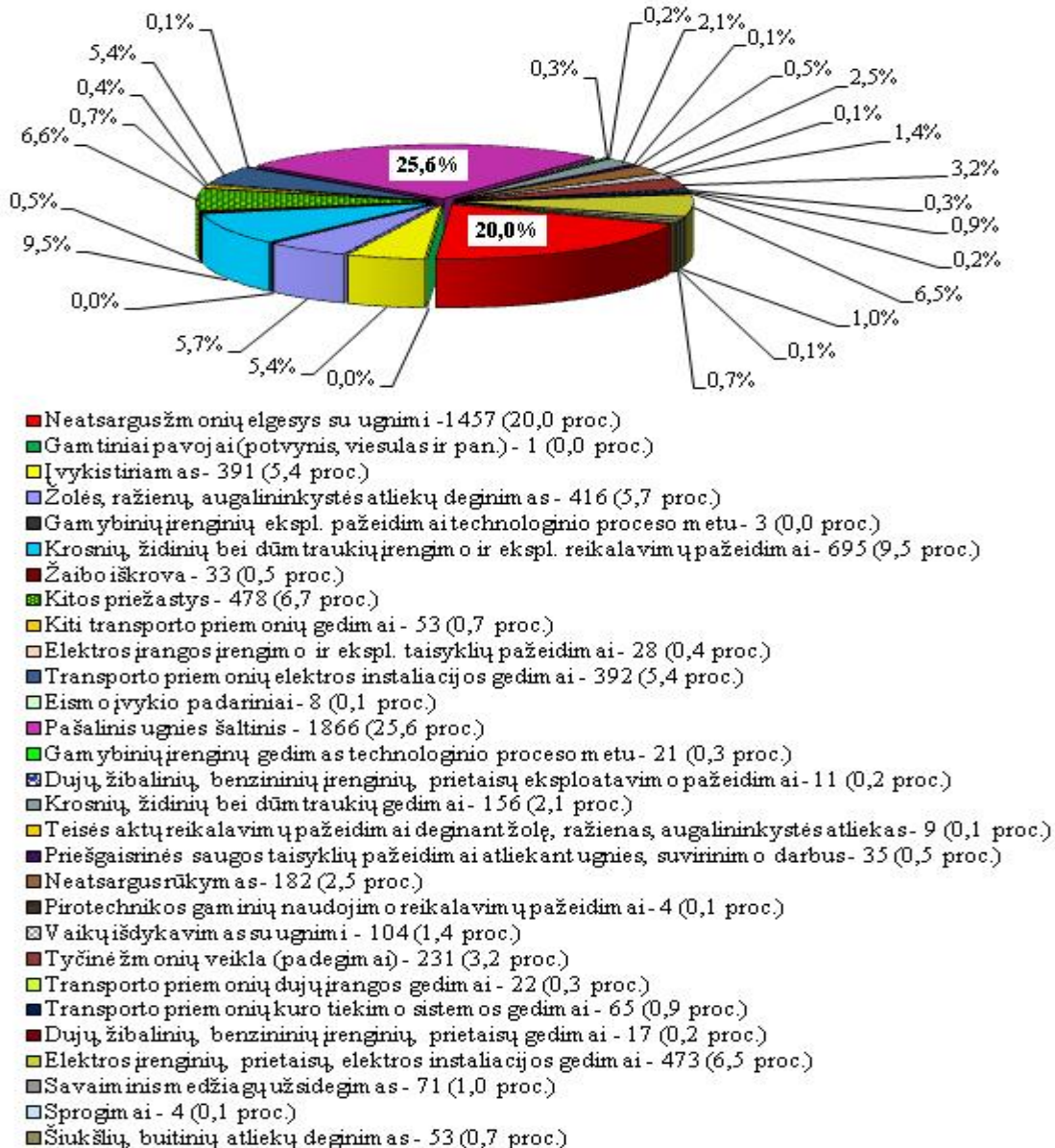
Pagrindinės gaisrų priežastys.

Pagrindinės gaisrų priežastys, pagal naujausius 2017 m. aštuonis mėnesius, yra:

- pašalinis ugnies šaltinis (25,6 proc.);
- neatsargus žmogaus elgesys su ugnimi (20,0 proc.);
- krosnių, židinių bei dūmtraukių įrengimo ir eksploatavimo reikalavimų pažeidimai (9,5 proc.);

- elektros įrenginių, prietaisų, elektros instaliacijos gedimai (6,5 proc.);
  - žolės, ražienų, augalininkystės atliekų deginimas (5,7 proc.);
  - transporto priemonių elektros instaliacijos gedimai (5,4 proc.);
  - neatsargus rūkymas (2,5 proc.), krosnių, židinių bei dūmtraukių gedimai (2,1 proc.);
  - tyčinis padegimas (3,2 proc.); paliktų be priežiūros vaikų išdykavimas (1,4 proc.).
- diagramoje pateikiamos pagrindinės 2017 m. sausio- rugpjūčio gaisrų priežastys procentais:

Naujausi statistiniai duomenys atnaujinami ir pateikiami www.vpgt.lt puslapyje.

Teritorijų priežiūra.

- Įmonių, įstaigų, organizacijų, taip pat gyvenamųjų ir sodininkų bendrijų pastatų teritorija turi būti išvalyta, nušienauta, gamybos, augalinės kilmės atliekos, šiukšlės laikomos tam skirtose vietose.
- Privažiavimo keliai ir priėjimai prie statinių, gaisrinių kopėčių, gaisrinio inventoriaus, gaisrinių hidrantų ir vandens telkinių turi būti laisvi. Tarpai tarp statinių (minimalūs priešgaisriniai atstumai), nustatyti normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose, turi būti laisvi ir neužkrauti.
- Įmonės, asmenys, atliekantys kelių remonto ar priežiūros darbus, kurie trukdo gaisriniais automobiliams važiuoti, privalo iš anksto raštu informuoti artimiausią Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžią įstaigą: nurodyti remonto trukmę, pateikti remontuojamo kelio ruožo schemą.
- Automatiniai įvažiavimo į teritoriją vartai, užkardai ir kiti įrenginiai turi turėti rankinį valdymą, leidžiantį juos atidaryti bet kuriuo paros metu.

- Laužus kūrenti leidžiama ne arčiau kaip 30 m nuo pastatų, degių konstrukcijų statinių ir degių medžiagų sandėliavimo vietų. Palikti be priežiūros besikūrenančias laužavietes draudžiama. Smilkstančią ugniavietę būtina užgesinti.
- Įmonės, įstaigos ir organizacijos teritorijoje turi būti pažymėtos transporto priemonių stovėjimo, medžiagų laikymo ir žmonių, gaisro kilimo pavojaus atveju jiems evakuojantis iš pastatų, susirinkimo vietos.
- Įmonėje geležinkelio pervažos turi būti laisvos, o jų danga – išklota geležinkelio bėgių aukštyje.
- Įmonių, įstaigų, organizacijų pagal sprogimą ir gaisrą pavojingose teritorijose draudžiama rūkyti ir naudoti atvirą ugnį. Prieigose prie šių vietų turi būti atitinkami įspėjamieji ženklai arba užrašai.
- Į kanalizacijos sistemas ir vandens telkinius draudžiama pilti sprogus ir degius produktus, užterštas gamybinės nuotekas.
- Draudžiama degias medžiagas ir tarą sandėliuoti ant rampų ir prie įmonės, įstaigos ar organizacijos pastatų arčiau kaip 2 m.
- Kietu kuru kūrenamas šašlykines, kepsnines, rūkyklas, buitines krosneles, lauko židinius, ugniakurus naudoti leidžiama ne arčiau kaip 6 m nuo pastatų.
- Lauko prekybos, turgaus ar mugės teritorijose būtina:
  - ✓ prekybos vietų išdėstymą suderinti su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžia įstaiga;
  - ✓ kas 30 m tarp prekybos eilių palikti ne siauresnes kaip 1,5 m praeigas, kertančius pagrindines praeigas.

Daugiabučių gyvenamųjų namų, garažų, sodų bendrijų teritorijos.

- Daugiabučių gyvenamųjų namų, garažų, sodų bendrijų teritorijose turi būti:
  - ✓ reguliariai, ne rečiau kaip kartą per metus, patikrinta teritorijos gaisrinės saugos būklė, gaisrinis vandentiekis, o tikrinimo rezultatai įforminti raštu;
  - ✓ laiku nuvalytas sniegas nuo privažiavimo prie vandens telkinių ir gaisrinių hidrantų kelių;
  - ✓ kontroliuojama, kad iš gyvenamųjų namų, garažų, sodų bendrijų teritorijoje reguliariai būtų šalinamos šiukšlės ir kitos degios atliekos. Šiukšlių ir atliekų konteinerius leidžiama statyti ne arčiau kaip 2 m nuo pastatų.

Transporto priemonių stovėjimo aikštelės.

- Transporto priemonės stovėjimo aikštelėse automobiliai turi būti statomi paliekant tarp lengvųjų automobilių ne mažesnę kaip 0,6 m, tarp krovininių automobilių – 0,8 m atstumą.
- Draudžiama laikyti krovininius automobilius, pakrautus ypač degiomis, labai degiomis ir degiomis medžiagomis, tam tikslui nepritaikytose vietose.
- Transporto priemonių stovėjimo aikštelėse turi būti ne mažiau kaip 1 lynas arba vilktis (viena keturiasdešimčiai automobilių) automobiliams evakuoti.
- Transporto priemonių stovėjimo aikštelėse draudžiama:
  - ✓ dirbti kalvystės, terminio apdirbimo, suvirinimo, dažymo, medienos apdirbimo darbus, taip pat plauti detales ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais.
  - ✓ laikyti transporto priemones neuždengus dangteliais jų degalų bakų;
  - ✓ užkrauti vartus ir kelius arba juos užstatyti transporto priemonėmis;
  - ✓ šildyti variklius atvira ugnimi (deglais, lituojamosiomis lempomis), atliekant remonto ir kitus darbus pasišviesti atvirais ugnies šaltiniais;
  - ✓ sandėliuoti degias medžiagas ir degių dujų balionus.

Degalinių teritorijos.

- Atlikti remonto ir kitus darbus naudojant atvirą ugnį leidžiama ne arčiau kaip 20 m nuo degalinės rezervuarų ir pildymo kolonėlių. Rūkyti leidžiama tik ne mažesniu kaip 15 m atstumu nuo rezervuarų ir pildymo kolonėlių specialiai įrengtose ir atitinkamai pažymėtose vietose.
- Degalinės teritorijoje leidžiama laikyti buitinių dujų balionuose ne didesnę kaip 1340 kg dujų kiekį ir ne arčiau kaip 5 m nuo degalinės pastatų ir įrenginių.
- Pylimo ir matavimo vamzdžių šuliniai turi būti uždengti, o jų dangčiai – sandarūs.
- Pilti naftos produktus į degalinės rezervuarus būtina uždaruoju būdu. Išpylimo žarnų antgaliai neturi kelti kibirkščiavimo.
- Automobilinė cisterna degalų išpylimo metu turi būti įžeminta. Kiekviena automobilinio traukinio cisterna turi būti įžeminta atskirai, kol iš jos neišpilti naftos produktai.
- Perkūnijos metu pilti naftos produktus į rezervuarus draudžiama.
- Naftos produktų cisternos ir degalinės kolonėlės bei jų įranga turi būti remontuojama kibirkščiavimo nekeliančiais instrumentais.

- Dujų automobilinė cisterna, baigus pildyti dujų rezervuarą, turi būti atjungta nuo rezervuaro. Dujų automobilinėms cisternoms, kurios nepildo dujų rezervuarų, degalinės teritorijoje stovėti draudžiama.
- Pilant į transporto priemonės degalus, būtina laikytis šių reikalavimų:
  - ✓ atsitiktinai išlieti degalai turi būti užpilti smėliu arba specialiu sorbentu, sumirkęs smėlis ir tepaluotos valymo priemonės – sudėtos į sandarias metalines dėžes ir išvežtos iš aikštelės;
  - ✓ transporto priemonių varikliai turi būti išjungti;
  - ✓ keleiviai iš autobusų ir mikroautobusų salonų turi būti išlaipinti;
  - ✓ degalų pylimo sistema turi būti sandari, antgaliai degalams pilti – techniškai tvarkingi;
  - ✓ degalai turi būti pilami tiesiai į kuro bakus. Degalus taip pat galima pilti į tam skirtus indus su sandariais kamščiais.
- Transporto priemonių dujų balionų pripildymo metu būtina laikytis šių reikalavimų:
  - ✓ visi keleiviai iš transporto priemonės privalo išlipti prie pažymėtos pavojingos zonos ribos;
  - ✓ transporto priemonės už pavojingos zonos ribų statomos tokiu atstumu, kad galėtų manevruoti ir išvažiuoti iš degalinės teritorijos;
  - ✓ prieš pradėdamas pildyti dujų balioną, transporto priemonės vairuotojas privalo išjungti variklį (degimą);
  - ✓ pildymo metu pastebėjus dujų nuotėkį, pildymo operaciją būtina nedelsiant nutraukti, o transporto priemonę, neužvedant variklio ir neįjungiant žibintų – nustumti į saugią vietą. Kitoms transporto priemonėms į degalinės teritoriją įvažiuoti galima tik išsipyliusioms dujoms išsisklaidžius ir išgaravus.
- Transporto priemonėje rankiniu jungikliu keisti degalų rūšį degalinės teritorijoje draudžiama.
- Jeigu dujų pripildytos transporto priemonės variklis neužsiveda, ji turi būti nustumta nuo pildymo kolonėlės ne mažesniu kaip 15 m atstumu.

Durpynų teritorijos.

- Prie miško esančiu eksploatuojamo durpyno pakraščiu turi būti iškastas griovys, kuriame gaisrams kilti palankiu laikotarpiu (pavasariį nutirpus sniegui ir iki prasidedant lietingiems rudens orams ar kol iškris sniegas) nuolat būtų vandens. Eksploatuojamo durpyno teritorijoje ne mažesniu kaip 50 m atstumu iki miško turi būti iškirsti spygliuočių medžiai, pomiškis, trakas ir pašalintos medienos atliekos.
- Eksploatuojamo durpyno teritorijoje turi būti įrengti ne mažesni kaip 1 000 m³ talpos gaisriniai vandens rezervuarai, išdėstyti ne didesniu kaip 1 000 m atstumu vienas nuo kito. Rezervuarą gali atstoti minėtu atstumu įrengtas ne trumpesnis kaip 500 m ilgio vandens surenkamasis kanalas, kuriame bus užtikrintas ne mažesnis kaip 0,6 m vandens lygis. Durpynų gaisrams gesinti pritaikytai technikai turi būti užtikrinta galimybė privažiuoti prie rezervuarų ir vandens surenkamųjų kanalų.
- Gaisrams kilti palankiu laikotarpiu eksploatuojamame durpyne turi būti paskirtas asmuo, atsakingas už durpyno darbuotojų veiksmų kilus gaisrui koordinavimą.
- Durpyno teritorijoje draudžiama rūkyti, išskyrus tam tikslui įrengtas vietas. Tai turi nurodyti matomose vietose pastatyti ženklai.
- Durpyne draudžiama kurti laužus, deginti žolę ar samaną. Iškirštus krūmus ir išrautus kelmus privaloma pašalinti iš durpyno.
- Įmonės, įstaigos, organizacijos, kurioms priklauso per durpyną nutiestos elektros ir telefono ryšio linijos, privalo kasmet iki gaisrams kilti palankaus laikotarpio pradžios iš šių linijų apsaugos zonų išvalyti šiukšles, iškirsti ir pašalinti medžius bei krūmus.
- Vidaus degimo variklius turinčias transporto priemones vairuojantys asmenys eksploatuojamame durpyne privalo:
  - ✓ dirbti tik specialiai tam tikslui parengta savaeige technika, kurios vidaus degimo variklio įkaistančios dalys yra apsaugotos nuo dulkių ir degių medžiagų patekimo ant jų;
  - ✓ nedelsdami šalinti pastebėtus gaisro židinius, atsiradusius nuo pravažiavusios transporto priemonės;
  - ✓ turėti kibirą, kastuvą ir gesintuvą, turintį ne mažiau kaip 6 kg gesinimo medžiagos.
- Draudžiama durpyne išpilti degalus ar tepalą. Netyčia išlietų degalų ar tepalų vietą būtina užberti sausu smėliu ar žemėmis.
- Durpių laikymo aikštelės turi būti tvarkingos ir švarios. Jų neturi plauti grunto ir poplūdžio vandenys, galintys nutekėti už aikštelės (sandėlio) ribų. Aikštelę draudžiama iškloti medžio danga.
- Eksploatuojamame durpyne turi būti reikiamas gaisro gesinimo priemonių kiekis (10 priedas).

Statiniai ir patalpos.

- Statiniuose ir patalpose turi būti pirminių gaisro gesinimo priemonių (5 priedas).
- Gaisrinės saugos ženklai turi atitikti Gaisrinės saugos ženklų naudojimo įmonėse, įstaigose ir organizacijose nuostatų, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų

ministerijos direktoriaus 2005 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1-404 (Žin., 2005, Nr. 152-5630) reikalavimus.

- Evakuacijos krypties (gelbėjimosi) ir informacijos ženklai, nurodantys gesintuvų laikymo vietą ir gaisrinius čiaupus, turi būti išdėstyti taip, kad iš bet kurios patalpos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas kiekvienos rūšies ženklas.
- Priešgaisrinės durys, vartai, liukai turi būti techniškai tvarkingi, jų sandarumo tarpikliai nepažeisti, o savaiminio užsidarymo mechanizmai – techniškai tvarkingi ir veikiantys.
- Žmonių evakavimo planai statiniuose įrengiami pagal 6 priede nurodytus reikalavimus.
- Draudžiama evakuacijos keliuose įrengti buitinių paslaugų ir nuomos punktus, prekybos vietas ir žaidimų automatus ir kt., jeigu sumažinamas reikalaujamas minimalus norminis evakuacijos kelio plotis.
- Koridoriuose, laiptinėse ir ant virš evakuacijos keliuose esančių durų turi būti evakuacijos kryptį nurodantys ženklai, kurių bent vienas turi būti gerai matomas iš bet kurio evakuacijos kelio taško.
- Evakuacijos keliai ir išėjimai turi būti laisvi, parengti žmonėms evakuoti bet kuriuo paros metu. Siekiant nestabdyti žmonių evakavimo, draudžiama rakinti aukštų holų, bendrojo naudojimo koridorių ir evakuacinių laiptinių duris, išskyrus:
  - ✓ turinčias stacionarius atidarymo iš vidaus įrenginius;
  - ✓ automatiškai atrakinamas suveikus gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemai arba atrakinamas aktyvavus gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemų ranka valdomus pavojaus signalizavimo įtaisus, taip pat atrakinamas iš budinčio asmens pulto patalpos arba naudojant mygtuką šalia durų (dingus elektros įtampai nurodytais atvejais durys turi būti atrakinamos automatiškai);
  - ✓ atrakinamas iš vidaus raktu, laikomu šalia durų įrengtoje dėžutėje su į vidų įspaudžiamu stiklu.
- Kilus gaisrui, naudoti lifthus, eskalatorius ir keltuvus žmonėms evakuoti draudžiama, išskyrus atvejus, kai minėti įrenginiai yra pritaikyti žmonėms evakuoti.
- Evakuacijos kelių grindų danga turi būti pritvirtinta.
- Rūsiuose ir cokoliniuose aukštuose draudžiama laikyti suslėgtųjų dujų balionus, ypač degias, labai degias medžiagas ir preparatus, sprogstamąsias bei kitas pavojingas medžiagas, kurios sprogs ir dega sąveikaudamos su vandeniu, deguonimi ar viena su kita ir degimo metu išskiria nuodingus produktus.
- Palėpėse laikyti degias medžiagas draudžiama. Jos turi būti užrakintos, o raktai laikomi prieinamoje vietoje, iš kurios juos galima paimti bet kuriuo paros metu.
- Apg ir Bpg kategorijų pagal sprogo ir gaisro pavojų patalpose turi būti pakabintos gaisrinės saugos instrukcijos.
- Rūkyti galima tik tam tikslui skirtose specialiais ženklais pažymėtose, kuriose yra nedegus indas nuorūkom.
- Iš rūsių langų prieduobių turi būti išvalytos šiukšlės.
- Pastatuose esantys šiukšliavamzdžiai ir jų vožtuvai turi būti sandarūs.
- Po laiptais, techninėse nišose draudžiama laikyti degias medžiagas ir preparatus.
- Draudžiama naudotis atvira ugnimi rūsiuose, palėpėse ir Apg, Bpg kategorijų pagal sprogo ir gaisro pavojų patalpose.
- Pastatuose ir statiniuose įvairių komunikacijų vamzdynus draudžiama atšildyti atvira ugnimi.
- Kai kabeliai ir vamzdynai kerta statybines konstrukcijas, angos tarp jų ir konstrukcijų per visą konstrukcijos storį turi būti sandarinamos užpildu, kurio atsparumas ugniai yra ne žemesnis už pačios kertamos statybinės konstrukcijos atsparumą ugniai.
- Vietose, kuriose gali susidaryti ypač degių, labai degių ir degių medžiagų ir preparatų (garų, degių dujų, aerozolių, dulkių), reikia naudoti kibirkščiavimo nesukeliantį avalynę, įrankius ir statinio elektros krūvio nekaupiančius drabužius.
- Prie įėjimo į gamybos, pramonės, sandėliavimo ir kitos (ūkio) paskirties patalpas turi būti nurodytos jų kategorijos pagal sprogo ir gaisro pavojų.
- Į Apg, Bpg kategorijų pagal sprogo ir gaisro pavojų pastatus ir patalpas motorinėms transporto priemonėms įvažiuoti draudžiama.

Gyvenamieji pastatai ir patalpos.

- Daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose draudžiama:
  - ✓ užkalti, užtvirti, užkrauti įvairiomis medžiagomis ir įrenginiais laiptines, koridorius, balkonus, lodžijas, liukus, angas ir kitus išėjimus, skirtus žmonėms evakuoti;
  - ✓ užtvirti, užkrauti rūsiuose praeigas.

- Sodybos tipo gyvenamuosiuose namuose, sodo namuose (vasarnamiuose), butuose leidžiama laikyti ne daugiau kaip 5 litrus ypač degių, labai degių ir degių skysčių specialiai tam skirtoje taroje.
- Gyvenamųjų patalpų savininkai ir nuomininkai privalo:
  - ✓ naudotis tik techniškai tvarkingais elektriniais buitiniais, šildymo prietaisais, elektros instaliacija, tinkamai juos eksploatuoti;
  - ✓ atsargiai elgtis su ugnimi, buitiniais dujų prietaisais, buitinės chemijos priemonėmis, laku, dažais ir kitomis medžiagomis;
  - ✓ nepalikti be priežiūros gaminamo maisto ant viryklių ar krosnelių.
  - ✓ gyvenamosiose patalpose įrengti autonominius dūmų signalizatorius, išskyrus atvejus, kai gyvenamosiose patalpose įrengta stacionari gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema.
- Gamybinėse patalpose nuo įrenginių turi būti valomos dulkės, pūkai ir kitos degios atliekos. Valymo terminai nustatomi pagal technologinius reglamentus ir nurodomi gaisrinės saugos instrukcijose. Metalo drožlės ir panaudotos valymo medžiagos turi būti dedamos į metalines uždaromas dėžes, o darbo laikui pasibaigus – išnešamos iš patalpų.
- Gamybinėse patalpose, kuriose kaupiasi daug dulkių, elektros skirstomųjų spintų ir skydinių durys turi būti sandarios.

Administraciniai, gydymo, paslaugų, prekybos, mokslo, kultūros paskirties pastatai ir patalpos

- Viešbučių, motelių, senelių prieglaudų, pensijų, poilsio namų, nakvynės namų kambariuose turi būti gaisrinės saugos reikalavimų atmintinė (7 priedas).
- Gydymo paskirties pastatuose, kuriuose gydomi riboto judėjimo funkciją turintys ligoniai, kiekvienam šešetui ligonių turi būti ne mažiau kaip vieneri neštuvai arba vežimėlis.
- Ligoninių palatose atstumai tarp lovų turi būti ne mažesni kaip 0,8 m, o pagrindinis takas – ne siauresnis kaip 1,2 m. Spintelės, lovos ir kėdės neturi trukdyti išeiti iš palatos. Draudžiama statyti lovas koridoriuose ir kituose evakuacijos keliuose.
- Gydymo paskirties pastatuose draudžiama laikyti deguonies balionus (išskyrus projektinėje dokumentacijoje nustatytas vietas), tiekti dujas guminėmis žarnelėmis ir nesandariais vamzdynais.
- Ligoninių, klinikų, sanatorijų, reabilitacijos centrų, medicininės priežiūros įstaigų, slaugos namų, vaikų namų, prieglaudų, globos namų budintis personalas, pradėdamas darbą, privalo žinoti patalpose nakčiai likusių ligonių, vaikų ir kitų žmonių skaičių.
- Transporto priemonių remonto vietose turi būti nedegios dėžės su dangčiais naudotiems kuro ir tepalo filtrams, skudurams, šiukšlėms sudėti. Panaudoti naftos produktai turi būti išpilami į tam skirtus indus ir laikomi tik tam tikslui skirtose vietose. Išlietus ypač degius, labai degius ir degius skysčius būtina užpilti smėliu, pjuvenomis ar sorbentu ir pašalinti į tam skirtą vietą.
- Kilnojamoji prekystaliai, konteineriai, kasos aparatai, technologiniai įrenginiai prekybos ir maitinimo paskirties pastatuose turi būti išdėstyti taip, kad netrukdytų evakuoti žmones. Draudžiama tambūruose, laiptų aikštelėse ir kituose evakuacijos keliuose įrengti buitinių paslaugų ir nuomos punktus, prekybos vietas, žaidimų automatų ir kt., jeigu susiaurinamas reikalaujamas minimalus norminis evakuacijos kelio plotis.
- Prekybos ir paslaugų paskirties kilnojamosius laikinus statinius leidžiama įrengti grupėmis, ne daugiau kaip po 10 vienoje grupėje. Grupėje esančių prekybos ir paslaugų paskirties konteinerinio tipo statinių bendras plotas neturi viršyti 800 m², įskaitant ir neužstatytą plotą tarp jų. Atstumai tarp šių statinių grupių ir iki kitų pastatų turi būti ne mažesni kaip 15 m.
- Vaistinėse leidžiama naudoti ne daugiau kaip du deguonies balionus, kurie turi būti tvirtai ir vertikaliai pritvirtinti prie specialių stovų. Draudžiama vaistinių sandėliuose laikyti deguonies ir degių dujų balionus. Jie turi būti laikomi specialiai įrengtose patalpose arba metalinėse spintose.
- Apipavidalinant spektaklius, aplink sceną turi būti paliktas ne siauresnis kaip 1 metro pločio laisvas tarpas. Išėjimai iš scenos turi būti laisvi ir tvarkingi.
- Dekoracijos sandėliuose turi būti laikomos specialiuose skyriuose, tarp kurių paliekami ne siauresni kaip 1,5 m pločio tarpai.
- Teatų, kino teatų ardeliuose, darbo aikštelėse, pastogėse, po laiptais, taip pat po žiūrovų sale įrengtuose rūsiuose draudžiama laikyti dekoracijas, butaforiją, inventorių ar kitus daiktus ar medžiagas. Darbo aikštelės, ardeliai visada turi būti laisvi ir tvarkingi.
- Parodų, mugių ir kitų panašių renginių organizatoriai su gaisrinės saugos reikalavimais privalo supažindinti visus parodos dalyvius.
- Parodos įrengimo projektą, kuriame būtų nurodytas stendų, eksponatų, įrenginių, elektros instaliacijos išdėstymas, būtina suderinti su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžia įstaiga.

- Jei parodos, kurių metu eksponuojamos ypač degios, labai degios medžiagos, rengiamos didesnėse kaip 1000 m² patalpose, jose turi būti automatiniai gaisrų gesinimo įrenginiai.
- Po parodos darbo valandų būtina patikrinti patalpų gaisrinės saugos būklę. Parodos patalpų tikrinimo tvarką nustato parodos organizatoriai ir su ja oficialiai supažindina parodos dalyvius.
- Parodų patalpose draudžiama:
  - ✓ laiptinėse įrengti sandėlius ir dirbtuves, laikyti įvairias medžiagas ir įrenginius;
  - ✓ laikyti ypač degias, labai degias ir degias medžiagas, jei jos nėra eksponatai;
  - ✓ demonstruoti eksponatus naudojant atvirą ugnį.

Technologiniai procesai ir įrenginiai.

- Visų technologinių įrenginių korpusai turi būti įžeminti, neatsižvelgiant į tai, ar naudojamos kitos apsaugos nuo statinio elektros krūvio priemonės.
- Draudžiama dirbti esant netvarkingai automatinei įrangai, įrenginiams, išjungtiems kontroliniams matavimo ir apsaugos prietaisams.
- Draudžiama naudotis atvira ugnimi dujų nuotėkiui nustatyti vamzdynuose ir prietaisuose.
- Vamzdynai, technologiniai įrenginiai, tara, kuriuose yra sprogių ir gaisringų garų, dujų ar dulkių išskiriančių medžiagų, turi būti sandarūs. Ant taros turi būti nurodytas laikomų medžiagų pavadinimas, kiekis ir jų pavojingumo charakteristikos.
- Vietose, kuriose gali susidaryti potencialiai sprogi aplinka, draudžiama naudoti įrenginius, įrankius bei kitus daiktus, galinčius sukelti kibirkščiavimą.
- Draudžiama eksploatuoti įrenginius ir vamzdynus su izoliacija, įmirkusia degiais skysčiais.
- Traukos įrenginių elementai turi sulaikyti ortakiuose degias nuosėdas. Susikaupusias degias nuosėdas būtina valyti pagal numatytą technologinį reglamentą.
- Kai technologinio proceso metu naudojami atviri indai ir aparatai su ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais, būtina dirbti tik esant įjungtai ištraukiamajai vėdinimo sistemai.
- Įrenginių apsaugos ir kvėpavimo vožtuvai turi būti techniškai tvarkingi.
- Ašg, Bsg kategorijos pagal sprogo ir gaisro pavojų patalpose sugedus vėdinimo įrenginiams draudžiami bet kokie technologiniai procesai.
- Ypač degūs, labai degūs ir degūs skysčiai, dujos į patalpas, kuriose jie bus naudojami, turi būti tiekiami ir išduodami darbo vietose pagal technologinių reglamentų reikalavimus. Visais kitais atvejais šias medžiagas būtina gabenti saugioje, specialioje nedūžtančioje taroje.
- Technologinius įrenginius aptarnaujantis personalas turi būti susipažinęs su vamzdynų technologine schema, sklendžių išdėstymu ir jų paskirtimi, ištikus avarijai mokėti atlikti vamzdynų sklendžių perjungimo, uždarymo ir atidarymo operacijas. Įvadinės sklendės turi būti su užrašais, o jų vietą privalo žinoti ir budintis personalas. Vamzdynų technologinės schemos turi būti pakabintos matomoje vietoje.
- Įrenginiai, skirti iš aparato bei indų suskystintoms degioms dujoms, ypač degiems, labai degiems ir degiems skysčiams, garams išleisti, turi būti techniškai tvarkingi. Avarinio nuleidimo linijų sklendės turi būti su atpažinimo ženklais ar užrašais, o priėjimo prie jų vieta – laisva.
- Ugnies užtvaros turi būti neužterštos ir tikrinamos, kad neužšaltų.
- Amoniakinių šaldymo įrenginių, mašinų ir aparatinių patalpų šaltnešio garų analizatoriai ir jų blokuotė su vėdinimo ir kompresorių išjungimo įrenginiais turi veikti.
- Draudžiama statyti šaldymo agregatus tam tikslui nepritaikytose patalpose ir juos naudoti ne pagal paskirtį.
- Šaldymo agregatų, vamzdynų pažeistos šiluminės izoliacijos apsauginį sluoksnį būtina nedelsiant sutaisyti.
- Draudžiama šildyti balionus su šaltnešiu norint greičiau užpildyti sistemą. Amoniako balionai turi būti laikomi ne arčiau kaip 5 m nuo šildymo įrenginių.
- Ant kombainų, transporterių, kimštuvų, rinktuvų mazgų, velenų ir kitų dalių užsivyniojusius šiaudus būtina šalinti ir nuo jų valyti susikaupusias dulkes.
- Džiovyklų krovimo mechanizmus būtina reguliariai valyti.

Elektros įrenginiai

- Elektros tinklai ir įrenginiai turi būti eksploatuojami pagal gamintojo instrukcijose nustatytus gaisrinės saugos reikalavimus. Jie turi būti tinkami eksploatuoti, saugūs sprogo ir gaisro atžvilgiu.
- Visi elektros įrenginiai turi būti apsaugoti nuo trumpojo laidų jungimo ir kitų avarinių režimų, galinčių sukelti gaisrą.
- Pastebėjus elektros tinklų ir įrenginių gedimus, sukeliančius kibirkščiavimą, kabelių, laidų ir variklių kaitimą, būtina juos nedelsiant išjungti ir pašalinti gedimus.

- Priėjimo prie elektros skydinių ir skirstomųjų spintų vietos turi būti tvarkingos ir neužkrautos. Jose ir 1 m atstumu nuo jų draudžiama laikyti bet kokias medžiagas.
- Kilnojamiesiems elektros šviestuvams ir kitiems kilnojamiesiems elektros įrenginiams turi būti naudojami tik lankstūs kabeliai.
- Atstumas nuo elektros šviestuvų iki sandėliuojamų degių medžiagų turi būti ne mažesnis kaip 0,5 m.
- Elektros šviestuvuose turi būti naudojamos ne didesnės galios elektros lempos, negu nurodyta šviestuvų techninėse charakteristikose.
- Elektros ventiliatorių oro įsiurbimo angos turi būti uždengtos tinklu, kad į jas nepatektų pašalinių daiktų ir medžiagų.
- Eksploatuojant elektros įrenginius, draudžiama:
  - ✓ šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;
  - ✓ naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, paskirstymo dėžutes, jungiklius ir kitus elektros aparatus;
  - ✓ elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;
  - ✓ į elektros tinklą jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;
  - ✓ naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros, išskyrus automatiškai valdomus elektros prietaisus;
  - ✓ kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
  - ✓ Asg, Bsg kategorijų pagal sprogimo ir gaisro pavojų sandėliuose įrengti kištukinius lizdus;
  - ✓ naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
  - ✓ naudoti elektros šviestuvus su nuimtais apsauginiais gaubtais ir neužsandarinta apšvietimo armatūra Asg, Bsg ir Cg kategorijų pagal sprogimo ir gaisro pavojų patalpose;
  - ✓ naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusia izoliacine medžiaga;
  - ✓ tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- Laidai ir kabeliai turi būti sujungiami presuojant, suvirinant, lituojant arba specialiomis jungtimis.
- Skirtingų metalų laidus sujungti leidžiama tik specialiomis jungtimis.
- Atvirosios elektros instaliacijos laidai ir kabeliai tose vietose, kuriose galima juos mechaniškai pažeisti, turi būti papildomai apsaugoti (šarvais, plieniniais vamzdžiais, kampuočiu, lovine sija ir pan.). Neapsaugotų izoliuotų laidų ir jų susikirtimo su statybinėmis konstrukcijomis, kurioms nekeliama degumo reikalavimai, vietas būtina papildomai apsaugoti nuo užsidegimo.
- Transformatorinės pastotės ir elektros skydinės turi būti švarios, jose draudžiama laikyti kitus įrenginius ar medžiagas.
- Prie transformatorinių pastočių turi būti įrenginiai, prie kurių gaisro metu būtų galima įžeminti gaisrinius švirkštus.
- Apsaugos nuo žaibo įrenginiai turi būti techniškai tvarkingi ir tikrinami jų įrengimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka.
- Nenaudojama atviroji elektros instaliacija turi būti išmontuota.

Šildymas

- Visi šildymo įrenginiai turi būti eksploatuojami pagal gamintojo instrukcijose nustatytus gaisrinės saugos reikalavimus, o prieš šildymo sezono pradžią – patikrinti.
- Gamybinėse patalpose, kuriose yra degių dulkių, nuosėdų, šildymo prietaisų paviršiai turi būti reguliariai valomi.
- Smilkstančias anglis, pelenus ir šlaką galima pilti ne arčiau kaip 15 m nuo pastatų, o laikyti nedegioje taroje – ne arčiau kaip 6 m nuo pastatų.
- Katilinėse ir patalpose, kuriose yra įrengti šilumos generatoriai, draudžiama:
  - ✓ naudoti kitos rūšies kurą, negu numatyta įrenginio techninėje dokumentacijoje;
  - ✓ be priežiūros palikti neautomatinius katilus.
- Šildymo įrenginiai, dūmtraukiai turi būti techniškai sutvarkyti. Palėpėse ir kitose gaisro atžvilgiu pavojingose patalpose mūriniai dūmtraukiai ir mūrinės sienos su dūmų kanalais turi būti išbaltinti.
- Eksploatuojant šildymo įrenginius, draudžiama:
  - ✓ laikyti kurą arčiau kaip 1 m nuo pakuros;
  - ✓ įkurti juos ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais;
  - ✓ kūrenti šildymo įrenginį jam nepritaikytu kuru;
  - ✓ kūrenti esant atidarytomis pakuros durelėms;
  - ✓ naudoti vėdinimo kanalus dūmams šalinti;
  - ✓ palikti be priežiūros kūrenamas krosnis, židinius ir leisti juos prižiūrėti mažamečiams vaikams.

- Iš dūmtraukių ir krosnių prieš šildymo sezoną, o jo metu ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius būtina išvalyti suodžius.
- Ašg, Bsg, Cg kategorijų pagal sprogimo ir gaisro pavojų patalpas šildyti atviro tipo šildymo prietaisais draudžiama.
- Draudžiama džiiovinti ir laikyti degias medžiagas arčiau kaip 0,5 m nuo krosnių, katilų ir jų vamzdynų arba ant jų.
- Šildymo įrenginių skystojo kuro bakai turi būti eksploatuojami uždengti. Patalpoje turi būti ne daugiau kaip 200 litrų kuro. Statyti kuro bakus priešais pakurą (purkštuką) draudžiama.
- Kurotieklių sandūros, armatūra ir ventiliai turi būti techniškai tvarkingi ir sandarūs.

Vėdinimas

- Vėdinimo įrenginiai turi būti eksploatuojami pagal gamintojo instrukcijose nustatytus gaisrinės saugos reikalavimus.
- Atsižvelgiant į gamintojo reikalavimus, bet ne rečiau kaip kartą per metus privaloma tikrinti ventiliatorių, ortakių, ugnį sulaikančių prietaisų, drėkinimo kamerų, įžeminimo įrenginių techninę būklę, nuo jautrių valdymo elementų pagal nustatytą grafiką valyti nuosėdas. Tikrinimo rezultatai turi būti įforminami raštu.
- Iš vėdinimo kabinų, ciklonų, filtrų, ortakių degios dulkės ir gamybinės atliekos turi būti valomos pagal nustatytą grafiką.
- Vėdinimo kameroje draudžiama laikyti įrenginius ir bet kokias medžiagas. Jos turi būti užrakintos.
- Atsiradus gedimams, dėl kurių tiesiogiai ar netiesiogiai gali kilti gaisras, būtina nedelsiant išjungti ventiliatorių ir pašalinti gedimus.
- Eksploatuojant vėdinimo ir oro kondicionavimo sistemas, draudžiama išmontuoti ugnį sulaikančius įrenginius arba atskirus jų elementus.

Ugnies darbai

- Prie ugnies darbų priskiriamos gamybinės operacijos, kurių metu naudojama atvira ugnis, gali susidaryti kibirkštys arba medžiagos įkaitinamos iki temperatūros, galinčios sukelti jų užsiliepsnojamą (metalu suvirinimas elektra ir dujomis, darbai su lituojamąja lempa ir t. t.).
- Įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, kuri atlieka ugnies darbus, turi būti jos vadovo patvirtinta instrukcija, nustatanti ugnies darbų atlikimo tvarką.
- Laikinas ugnies darbų atlikimo vietas nustato įmonės, įstaigos, organizacijos vadovas.
- Ugnies darbams atlikti įmonėje, įstaigoje, organizacijoje leidimus išduoda jos vadovas ar jo įgaliotas asmuo (9 priedas). Be leidimo ugnies darbus gali atlikti įmonės, įstaigos, organizacijos suvirintojai, kurių sąrašą sudaro ir tvirtina šios įmonės, įstaigos, organizacijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo.
- Leidimas atlikti ugnies darbus surašomas dviem egzemplioriais konkrečiam laikotarpiui. Pirmas egzempliorius turi būti perduotas atsakingam už ugnies darbų atlikimą asmeniui, o antras egzempliorius – likti įmonėje, įstaigoje, organizacijoje ir baigus darbus 3 darbo dienas dar turi būti saugomas.
- Įmonės, įstaigos, organizacijos vadovas leidime nurodo asmenis, atsakingus už ugnies darbų vietos paruošimą ir ugnies darbų atlikimą.
- 5 m spinduliu nuo ugnies darbų atlikimo vietos esančios konstrukcijos ar medžiagos, kurios gali užsidegti, turi būti pašalintos arba patikimai apsaugotos. Taip pat reikia imtis priemonių, kad kibirkštys nepatektų ant žemiau esančių degių konstrukcijų. Šie reikalavimai netaikomi vykdomame technologiniame procese tuo metu tiesiogiai naudojamoms medžiagoms.
- Atliekant ugnies darbus, draudžiama:
  - ✓ dirbti techniškai netvarkinga įranga ir aparatūra;
  - ✓ suvirinti, pjauti ar lituoti neseniai nudažytas ir neišdžiūvusias konstrukcijas ir gaminius;
  - ✓ naudotis tepalu, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais drabužiais ir pirštinėmis;
  - ✓ remontuoti komunikacijas, aparatus, turinčius slėgio ar elektros įtampos, pripildytus ypač degių, labai degių ir degių skysčių bei toksiškų medžiagų.
- Atliekant ugnies darbus, laidai ir kabeliai neturi liestis su dujų balionais ir kita įranga.
- Iš ugnies darbų atlikimo vietų nuo metalo konstrukcijų ir įrenginių turi būti pašalintos, nuvalytos galinčios sprogti ar užsidegti medžiagos, derva, dulkės ir t. t. Draudžiama pradėti ugnies darbus, jei nesiimta gaisrinę saugą užtikrinančių priemonių.
- Aparatai ir kiti įrenginiai, kuriuose bus atliekami ugnies darbai, turi būti sustabdyti ar išjungti, iš jų ir vamzdynų pašalintos galinčios sprogti ar užsidegti medžiagos, atjungti aklėmis nuo veikiančių aparatų ir komunikacijų, išgarinti arba išplauti vandeniu, išvėdinti, iš aparatų ir vamzdynų paimti oro mėginiai analizei atlikti.

- Ugnies darbų zonoje pastebėjus degių dujų ar skysčių nuotėkį šie darbai turi būti nedelsiant nutraukti. Jie gali būti vykdomi toliau tik išsiaiškinus ir pašalinus degių dujų ar skysčių nuotėkio priežastis.
- Atliekant ugnies darbus dujomis, draudžiama:
  - ✓ užlaužti, persukti, tarpusavyje keisti ir naudoti ilgesnes kaip 30 m žarnas;
  - ✓ naudotis neveikiančiais, techniškai nesutvarkytais suvirinimo įrangos matavimo prietaisais ir apsauginiais slėgio vožtuvais;
  - ✓ naudoti nesandarias ir nepatikimai prie aparatų ir dujų balionų pritvirtintas žarnas;
  - ✓ laikyti balionus horizontalioje padėtyje;
  - ✓ dirbti nesužymėtomis žarnomis.
- Atstumas nuo suvirinimo vietos iki degių dujų balionų turi būti ne mažesnis kaip 10 m, o nuo deguonies baliono iki degių dujų baliono – ne mažesnis kaip 5 m.
- Elektros suvirinimo aparatų kabeliai, kontaktinės jungtys turi būti techniškai tvarkingi ir patikimai sujungti, pažeistos elektros kabelių vietos – patikimai izoliuotos.
- Atliekant ugnies darbus rezervuare, būtina:
  - ✓ rezervuarą, kuriame bus atliekami ugnies darbai, ištuštinti ir aklėmis atjungti nuo visų vamzdynų;
  - ✓ išvalyti naftos produktų atliekas ir nuosėdas;
  - ✓ rezervuarą išplauti, išgarinti kaitriuotu garu ir išvėdinti;
  - ✓ pylimo viduje sandariai uždaryti kanalizacijos (nuotekų) šulinius, jų dangčius užpilti ne plonesniu kaip 0,1 m smėlio sluoksniu;
  - ✓ nutraukti pripildymo operacijas rezervuarų grupėje, esančioje viename pylime;
  - ✓ nedegiu audeklu uždengti gretimų rezervuarų ir vamzdynų sklendes, vandentiekio, kanalizacijos (nuotekų) sklendžių mazgus (kad neužsidegtų naftos produktų garai).
- Atliekant ugnies darbus perpylimo estakadose, būtina:
  - ✓ nutraukti perpylimo operacijas ir sandariai uždaryti visas sklendes;
  - ✓ iš perpylimo aikštelių arba geležinkelio estakadų pašalinti cisternas;
  - ✓ pašalinti ypač degių, labai degių ir degių skysčių nuotėkį, nuvalyti perpylimo aikšteles, geležinkelio estakadas, vamzdynų paviršius, kanalizacijos (nuotekų) latakų ir įlajų paviršius;
  - ✓ sandariai uždaryti pramoninės, lietaus kanalizacijos šulinius, įlajas, esančias 20 m spinduliu nuo darbų vietos, o jų dangčius užpilti ne plonesniu kaip 0,1 m smėlio sluoksniu.
- Atlikti ugnies darbus mokslo, gydymo, prekybos paskirties pastatuose galima tik tuo metu, kai juose nėra žmonių.

Darbas laboratorijose

- Laboratorių personalas turi būti susipažinęs su naudojamų cheminių medžiagų ir preparatų sprogumu, gaisringumu ir laikytis atitinkamų saugos reikalavimų.
- Laboratorijose visi darbai, kurių metu gali išsiskirti kenksmingų, sprogusių ir (ar) gaisringų dujų bei garų, turi būti atliekami techniškai tvarkingose traukos spintose, veikiant vėdinimo sistemai.
- Šarminius metalus būtina laikyti vandens neturiničiame žibale arba tepaluose, sandariai uždarytame (kad nepatektų oras), storomis sienelėmis inde. Stiklainius su šarminiais metalais būtina dėti į sandariai uždaromas metalines dėžes.
- Suslėgtųjų, suskystintųjų ir ištirpintųjų dujų balionus būtina laikyti metalinėse spintose, ne laboratorijose. Spintose turi būti prapjovos arba vėdinimo įrenginiai.
- Galeninių preparatų ruošimo dirbtuvėse, laboratorijose ir patalpose būtina:
  - ✓ spirito virimo ir rektifikavimo aparatus, taip pat kompresorius ir karbiuratorinius įrenginius laikyti atskirose patalpose;
  - ✓ ypač degias, labai degias ir degias skystas medžiagas ir preparatus laikyti tam tikslui pritaikytose patalpose.
- Koncentruotų mineralinių rūgščių stikliniame inde su tampriais kamščiais leidžiama laikyti ne daugiau kaip 3 kg. Bromas ir chromo anhidridas turi būti laikomi traukos spintose, stikliniuose induose, įstatytuose į metalinius arba fajansinius įdėklus.
- Raudonasis fosforas turi būti laikomas sandariai uždarytame stikliniame arba metaliniame inde, vandenilio peroksidas (30 proc. perhidrolis) – tamsiame stikliniame inde su medžio kamščiu, metaliniame konteineryje. Šias medžiagas draudžiama laikyti vienoje spintoje su oksidatoriais, metalų milteliais ir šarminiais metalais.
- Reagentai (oksidatoriai) turi būti laikomi stikliniuose induose su tampriais arba plastikiniais užsukamais kamščiais. Šie indai turi būti statomi spintose ant atskirų lentynų.

- Prieigose prie cheminių medžiagų laikymo vietų turi būti aiškūs užrašai, nurodantys cheminės medžiagos būdingąją savybę, pvz., „Ugnis pavojinga“, „Nuodinga“ ir pan.
- Visose laboratorijų patalpose vėdinimo sistema turi būti įjungta 5 min. prieš darbą ir išjungta darbą baigus.
- Draudžiama palikti be priežiūros į elektros tinklą įjungtą aparatūrą ir kitus elektros įrenginius.
- Ypač degias, labai degias ir degias skystas medžiagas ir preparatus draudžiama pilti į kanalizaciją. Panaudotus skysčius būtina supilti į sandarų indą, o pasibaigus darbo dienai – išnešti iš laboratorijos.
- Bandymų įrenginių patalpose turi būti gaisro gesinimo ir neutralizuojančių priemonių pagal naudojamų medžiagų savybes ir technologinių procesų ypatybes.

Dažymas ir lakavimas degiais skysčiais

- Prieš detalių dažymą degūs skysčiai joms plauti ir riebalams pašalinti gali būti naudojami specialiai tam skirtose ir tinkamai įrengtose vietose.
- Ne didesnės kaip 0,5 m³ talpos vonios su ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais detalėms ir gaminiams plauti, dažyti panardinimo būdu turi būti su siurbimo įrenginiais ir sandariais dangčiais. Didesnės kaip 0,5 m³ talpos vonios turi būti įrengtos specialiose kamerose, turinčiose vėdinimo įrenginius.
- Draudžiama eksploatuoti dažymo ir džiovinimo spintas, kameras, kabinas esant techniškai nesutvarkytiems jų ištraukiamosios vėdinimo sistemos oro drėkintuvams, vandens filtrams, dažų, lakų gaudikliams, automatinio gesinimo ir kitiems įrenginiams.
- Visų rūšių dažai ir lakai turi būti ruošiami tam tikslui skirtose patalpose ir aikštelėse. Paruošimo patalpose ir aikštelėse leidžiama laikyti tokį dažų ir lakų kiekį, koks yra numatytas technologiniame reglamente.
- Naudojant ypač degius, labai degius ir degius skysčius, dažoma, lakuojama ir emaliojama turi būti specialiai tam įrengtose patalpose.
- Dažų paruošimo ir sandėliavimo patalpų, dažymo kamerų, mirkymo vonių, rankinio dažymo postų, džiovinimo kamerų ir panašių įrenginių bei riebalų šalinimo vietų tiekiamoji ir ištraukiamoji vėdinimo sistema visada turi būti techniškai tvarkinga.
- Dažymo įrenginiai neturi veikti, kol vėdinimo sistema neįjungta.
- Ant grindų išlietas lakas arba dažai turi būti nedelsiant išvalyti. Valyti grindis, sienas ir įrenginius ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais draudžiama. Panaudotą lako ar dažų tarą būtina sandariai uždaryti ir laikyti specialiai tam skirtose patalpose ar aikštelėse.
- Kiekvieną pamainą iš dažymo, džiovinimo spintų, kamerų ir kabinų turi būti valomos degios nuosėdos. Deginti nuosėdas draudžiama. Jas valant reikia naudoti kibirkščiavimo nekeliančius gremžiklius.
- Džiovinimo kamerose draudžiama naudoti atvirus elektros elementus ir kontaktines jungtis. Džiovinimo kamerų kaitinimo elementai neturi liesti gaminių ir kitų degių medžiagų. Ant jų neturi patekti ypač degių, labai degių ir degių skysčių.
- Temperatūros davikliai, prietaisai, signalizuojantys technologinio proceso pažeidimus džiovinimo kameroje ir automatiškai blokuojantys įrenginius, turi būti techniškai tvarkingi.

Medžio apdirbimas

- Baigus darbą, draudžiama darbo vietoje palikti gatavą produkciją, drožles, pjuvenas, tepalą, laką, klįjus, kitas degias medžiagas ir skysčius.
- Medžio apdirbimo staklės turi turėti vietinius siurbiklius su užsklandomis atliekoms šalinti. Draudžiama dirbti staklėmis esant išjungtoms arba neveikiančioms vėdinimo ir pneumatinio atliekų šalinimo transporto sistemoms.
- Ciklonų ir dulkių surinkimo kameros turi būti nuolat uždarytos. Susikaupusias medienos atliekas būtina laiku šalinti. Draudžiama perpildyti ciklonų ir dulkių surinkimo kameras.
- Nuo technologinių šildymo ir kitų įrenginių bei elektrinių prietaisų būtina valyti dulkes ir kitas degias medžiagas kiekvieną pamainą, o nuo statybinių konstrukcijų ir stogo – ne rečiau kaip kartą per mėnesį.
- Klįjams šildyti turi būti naudojami garai arba specialios vandeniui šildomos klįjų viryklės. Šiam tikslui draudžiama naudoti elektros prietaisus su atviru kaitinimo elementu. Klįjų viryklės turi būti izoliuotoje patalpoje arba specialiai tam įrengtoje saugioje vietoje.
- Kiekvienoje džiovykloje turi būti nustatytas leistinas kraunamų medžiagų kiekis ir darbo temperatūros režimas, kuris palaikomas automatiniais arba rankiniais temperatūros reguliatoriais.

Sprogios ir gaisringos medžiagos.

- Šiame skyriuje išdėstyti gaisrinės saugos reikalavimai sprogioms ir gaisringoms medžiagoms, kurios, vadovaujantis Cheminių medžiagų ir preparatų įstatymu (Žin., 2000, Nr. 36-987; 2006, Nr. 65-2381),

priskiriamos sprogiųjų medžiagų ir preparatų, oksiduojančiųjų medžiagų ir preparatų, ypač degių medžiagų ir preparatų ir degiųjų medžiagų ir preparatų kategorijoms.

- Sprogios ir gaisringos medžiagos į transporto priemones turi būti kraunamos tik į nepažeistą gamyklos tarą ar pakuotę. Prieš iškraunant šias medžiagas iš vagono, konteinerio ar automobilio kėbulo, būtina įsitikinti, ar nėra pažeista šių medžiagų pakuotė.
- Apžiūrint transporto priemones ir jose esančias sprogas ir gaisringas medžiagas, galima naudotis tik sprogiai aplinkai saugiais šviestuvais.
- Indai su sprogiomis ir gaisringomis medžiagomis turi būti sandarūs.
- Kraunant sprogas ir gaisringas medžiagas, būtina:
  - ✓ dangčius ir liukus atidaryti sklandžiai, be smūgių;
  - ✓ juos pilant į indus naudoti įrenginius, padedančius išvengti išsiliejimo;
  - ✓ naudoti techniškai tvarkingą įrangą;
  - ✓ įžeminti įvairius įrenginius, mechanizmus ir talpyklas;
  - ✓ saugoti įvairios talpos indus nuo mechaninių pažeidimų;
  - ✓ griežtai laikytis ženklavimo reikalavimų;
  - ✓ naudoti avalynę, drabužius ir įrankius, nekeliančius kibirkščiavimo ir nekaupiančius statinio krūvio.
- Atlikti sprogių ir gaisringų medžiagų perpilimo (krovos) darbus perkūnijos metu draudžiama.
- Transporteriai, pneumatiniai ir savaimė tekančių medžiagų vamzdiniai ir kt. turi būti techniškai sutvarkyti.
- Pneumatinio transporterio linijos turi būti eksploatuojamos esant įjungtoms ir techniškai tvarkingoms liepsną sulaikančioms automatinėms sklendėms.
- Pagal patvirtintą grafiką būtina tikrinti technologinėse kiauptymėse ugnį sulaikančių įrenginių techninę būklę ir jų veikimą.
- Sprogių ir gaisringų medžiagų išpylimo ir pripylimo vietos turi būti švarios, išlietos medžiagos išvalytos, o tos vietos – užpiltos smėliu arba sorbentu.
- Guminės arba kitos iš elektrai nelaidžių medžiagų pagamintos žarnos, naudojamos geležinkelio cisternoms, automobilinems cisternoms ir aparatams pripildyti, turi būti įžemintos. Vienas įžeminimo galas turi būti prilituojamas arba pritvirtinamas varžtu prie žarnos antgalio, o kitas – sujungiamas su įžemintu naftos produkto vamzdynu.

Naftos produktai

- Šiame poskyryje išdėstyti gaisrinės saugos reikalavimai privalomi visoms įmonėms, sandėliuojančioms, transportuojančioms ir perpilantioms naftą ir jos produktus.
- Nesant stacionaraus elektros apšvietimo, pagal sprogimą pavojingoms patalpoms, aparatūrai ir kitai įrangai laikinai apšviesti būtina naudoti sprogiai aplinkai saugius akumuliatorinius prožektorius. Prožektoriai turi būti įjungiami ir išjungiami už sprogimo atžvilgiu pavojingos zonos ribų.
- Rūkyti įmonės teritorijoje leidžiama tik specialiai įrengtose ir atitinkamai pažymėtose vietose.
- Vietose, kur gali susidaryti naftos ir jos produktų garai, būtina naudoti kibirkščiavimo nesukeliančią avalynę, įrankius ir statinio elektros krūvio nekaupiančius drabužius.
- Naftos ir jos produktų siurblinėse turi būti iškabintos technologinių vamzdynų ir armatūros išdėstymo schemos.
- Siurbliai ir vamzdiniai turi būti sandarūs. Pastebėtą naftos produktų nuotėkį būtina nedelsiant sustabdyti.
- Siurblinėje neturi kauptis nafta ir jos produktai. Grindis ir latakus siurblinėje būtina nuolat nuplauti. Hidraulinės užtvaros turi būti techniškai tvarkingos.
- Besitrinančios įrenginių dalys turi būti reguliariai sutepamos, siurblių ir riebokšlių temperatūra – nuolat kontroliuojama. Pastebėti gedimai turi būti nedelsiant pašalinti.
- Ant naftos ir jos produktų rezervuarų turi būti nurodyta produkto rūšis, rezervuaro tipas ir maksimalus pripylimo lygis. Draudžiama rezervuarus perpildyti.
- Tikrinant rezervuarus, būtina naudoti kibirkščiavimo nesukeliančią avalynę, įrankius ir statinio elektros krūvio nekaupiančius drabužius.
- Leidžiama remontuoti tik visiškai ištuštintus rezervuarus ir vamzdynus. Vamzdynai turi būti išjungti, visos angos atidarytos, nuodugnai išvalytos (išgarintos ir išplautos). Būtina įsitikinti, kad juose nėra sprogių dujų koncentracijos.
- Naftos produktų rezervuarus juosiantys pylimėliai ir perėjimo tilteliai turi būti tvarkingi, pažeistas vietas būtina nedelsiant sutvarkyti. Pylimėlių apjuostos vietos viduje ir 10 m atstumu apie ją draudžiama laikyti bet kokias medžiagas ir įrenginius. Joje turi būti laiku pjaunama ir šalinama žolė.
- Angos lygiui matuoti ir mėginiams iš rezervuaro imti turi būti sandariai uždarytos.
- Ant rezervuaro stogo išsiliejusią naftą ar jos produktus būtina nedelsiant pašalinti, o stogą – sausai nuvalyti. Draudžiama ant rezervuaro palikti valymo reikmenis.

- Perkūnijos metu draudžiama matuoti naftos ir jos produktų lygį, imti jų mėginius, atlikti perpylimo darbus.
- Šildyti klampius naftos produktus rezervuaruose (iki nustatytos ribos) leidžiama, kai jų lygis virš kaitintuvų yra ne mažesnis kaip 0,5 m.
- Draudžiama naftos produktus į rezervuarą pilti krentančia srove. Rezervuaro pripylimo (ištuštinimo) greitis neturi viršyti rezervuare įrengtų kvėpavimo ir apsauginių vožtuvų suminio pralaidumo galimybių.
- Antžeminiuose rezervuaruose nafta ir jos produktai turi būti apsaugoti nuo kaitimo dėl tiesioginių saulės spindulių.
- Sankasose esančių kanalizacinių angų, skirtų naftos produktams ir lietaus vandeniui nutekėti, užtvartiniai įrenginiai turi būti techniškai tvarkingi. Normaliomis darbo sąlygomis užsklandos turi būti uždarytos.
- Remontuojant vamzdžius, kertančius apsauginį žemės pylimą, jei darbai vyksta ilgiau kaip 1 parą, vietoj pažeisto žemės pylimo būtina įrengti laikiną.
- Sąstatų įvažiavimą į laisvus geležinkelio kelius ir estakadas naftai perpilti turi kontroliuoti įmonės darbuotojai.
- Šilumvežiams draudžiama važiuoti geležinkelio keliais, prie kurių įrengti perpylimo įrenginiai.
- Naftos ir jos produktų perpylimo įrenginiai turi būti techniškai tvarkingi. Naftos ir jos produktų įrenginių gedimus nedelsiant būtina pašalinti, o naftos ir jos produktų nuotėkį – sustabdyti.
- Draudžiama pilti naftos produktus iš geležinkelio cisternų į automobilines cisternas ne tam skirtose vietose.
- Geležinkelio cisternos turi būti skirstomos ir atkabinamos už perpylimo estakados ribų. Perpilant naftą ir jos produktus, kurių garų pliūpsnio temperatūra mažesnė kaip 61°C, estakadoje draudžiama manevruoti. Naudojant hermetinio pylimo įrenginius, perpylimo operacijos metu geležinkelio cisternoms su naftos produktais galima leisti įvažiuoti į laisvus estakados kelius.
- Į perpylimo estakadas traukinio cisternų sąstatas turi įvažiuoti lėtai, netrūkčiodamas.
- Uždarant ir atidarant cisternų dangčius, atjungiant perpylimo įrenginius ir prijungiant juos prie geležinkelio cisternų, pervežančių ypač degius, labai degius ir degius skysčius, būtina vengti smūgių. Naudojami instrumentai turi būti pagaminti iš kibirkščiavimo nesukeliančių medžiagų. Perpylimo žarnos antgalis turi būti nuleistas iki cisternos dugno. Cisternų angų dangčiai turi būti su tarpikliais.
- Perkūnijos metu naftos ir jos produktų perpylimo darbus būtina nutraukti, geležinkelio cisternų angas – uždaryti.
- Pildyti geležinkelio cisternas leidžiama, jei jos yra techniškai tvarkingos ir ant jų korpuso yra žymos apie atliktą cisternų apžiūrą ir techninius bandymus.
- Pradėti pylimo iš geležinkelio cisternos darbus galima tik išvažiavus iš šio kelio šilumvežiui.
- Pastebėjus naftos ir jos produktų nuotėkį iš geležinkelio cisternos, pylimo į šią cisterną darbus būtina nedelsiant sustabdyti, kol bus pašalintas gedimas.
- Baigus naftos ir jos produktų perpylimo darbus, visi perpylimo įrenginiai turi būti ištuštinti, o cisternų angų dangčiai – sandariai uždaryti.
- Geležinkelio cisternų perpylimo įrenginiuose naftą ir jos produktus leidžiama šildyti tik garu arba specialiais tam tikslui naudojamais šildytuvais.
- Garo gyvatukams, kurie naudojami geležinkelio cisternose klampiems naftos produktams šildyti, garai turi būti tiekiami tik tada, kai gyvatukai panardinti į ne mažesnę kaip 0,5 m gylį. Šildymo metu būtina stebėti, kad dėl naftos ir jos produktų kylančios temperatūros ir plėtimosi nafta ir jos produktai neišsilietų iš cisternos.
- Cisternose šildomo skysčio temperatūra turi būti 15°C žemesnė už šio skysčio garų pliūpsnio temperatūrą. Jei naftai ir jos produktams šildyti naudojami elektriniai šildytuvai, iš cisternų pilti naftą ir jos produktus draudžiama.
- Bėgiai, estakados, vamzdynai, teleskopiniai vamzdžiai ir žarnų antgaliai turi būti įžeminti.
- Keliai ir tilteliai gaisriniais automobiliams važiuoti turi būti tvarkingi ir laisvi. Per vamzdynus pereiti turi būti įrengti nedegūs tilteliai.
- Krante esantys naftos ar jos produktų vamzdynai turi turėti avarines sklendes, įrengtas 30 m atstumu nuo priplaukos (kranto).
- Kilnojamųjų perpylimo vamzdynų (žarnų) sujungimo movos ir jungtys turi būti metalinės, bet nekeliančios kibirkščiavimo arba taip įtaisytos, kad kibirkščių būtų išvengta.
- Laivai, kuriuose yra naftos ar ypač degių, labai degių jos produktų, turi būti švartuojami ir prie priplaukos tvirtinami nemetaliniais lynais. Išimties atveju leidžiama naudoti metalinius švartavimo lynus, tačiau denio darbo vietos ir bortų stulpeliai, prie kurių švartuojami lynai, turi būti padengti medžiaga, nesukeliančia kibirkščiavimo.
- Draudžiama naftos produktus pilti į tanklavį, jeigu jo kapitonas neturi dokumento, patvirtinančio, kad laivas atitinka gaisrinės saugos reikalavimus.

- Tanklaiviai iki vamzdynų sujungimo su naftos ar jos produktų perpumpavimo žarnomis turi būti įžeminti. Įžeminimo įrenginiai nuimami tik baigus naftos ir jos produktų perpylimo darbus ir atjungus laivo vamzdynus nuo prieplaukos žarnų.
- Žarnos, jungiančios laivo vamzdyną su krante esančiais perpylimo įrenginiais, turi būti tokio ilgio, kad laivas galėtų laisvai plūduriuoti prie prieplaukos.
- Žarnos turi būti kabinamos prie lyno arba klojamos ant medinių padėklų. Jos turi būti patikimai pakabintos ir pritvirtintos, kad negalėtų nukristi, nutrūkti ir trintis.
- Tvirtinant ir ardant sujungimo vamzdynus ir žarnas, jungiančias laivą su kranto įrenginiais, būtina naudoti kibirkščiavimo nesukeliantis įrankius.
- Visos grandinės, skrysciai ir kiti kėlimo įrenginiai turi būti sutepti, o grandinės ir denio lietimosi vietos – uždengtos nedegiais skydaus.
- Prieplauką ir laivą aptarnaujantis personalas privalo nuolat stebėti perpylimo darbų eigą ir įrenginių būklę.
- Perpilant naftą ir jos produktus prieplaukose, 20 m spinduliu nuo darbo vietos apšvietimui būtina naudoti sprogiai aplinkai saugius šviestuvus.
- Perpilant naftą ir jos produktus prieplaukose ir arčiau negu 20 m nuo jų draudžiama:
  - ✓ atlikti ugnies darbus, naudoti atvirą ugnį, rūkyti;
  - ✓ būti pašaliniais asmenimis;
  - ✓ pilti produktus, kurių temperatūra didesnė kaip 80°C.
- Aikštelėse, kuriose įrengti pylimo įrenginiai, skysčiai turi laisvai nutekėti per hidraulinę užtvaramą į gamybinę kanalizaciją arba specialų surinktuvą.
- Į pylimo įrenginių aikštelę gali įvažiuoti tiek automobilių cisternų, kiek jų vienu metu galima aikštelėje aptarnauti.
- Draudžiama į pylimo įrenginių aikštelę įvažiuoti techniškai netvarkingoms transporto priemonėms, taip pat ten jas remontuoti.
- Automobilinės cisternos, gabenančios ypač degius ir labai degius skysčius, turi būti įžemintos elektros krūvio nuvedikliais.
- Prieš pildamas naftos produktus į automobilinę cisterną, įmonės personalas turi patikrinti jos techninę būklę ir esamas gaisro gesinimo priemones.
- Produktų pylimą į automobilines cisternas turi kontroliuoti operatorius.
- Automobilinės cisternos, į kurią pilama nafta ir jos produktai, variklis turi būti išjungtas. Transporto priemonę vairuojantis asmuo privalo stebėti naftos ir jos produktų pylimo procesą. Veikiant automatinei naftos ir jos produktų pylimo sistemai, transporto priemonę vairuojantis asmuo turi vykdyti šios sistemos instrukcijoje nustatytus reikalavimus.
- Naftos ir jos produktų pylimo estakadoje turi būti ne mažiau kaip 2 standžios vilktys automobilinėms cisternoms nutempti kilus gaisrui.
- Baigus pilti naftą ir jos produktus, žarnos ir antgaliai iš angos turi būti ištraukiami tik išbėgus iš jų naftai ir jos produktams. Automobilinės cisternos angą uždaryti dangčiu reikia atsargiai, be smūgių.
- Užvesti perpildytų ir naftos produktais aplaistytų automobilių cisternų, taip pat šalia jų stovinčių transporto priemonių variklius draudžiama.
- Naftos bazėse, pylimo ir perpumpavimo stotyse turi būti sudarytos vamzdynų technologinės schemos, kuriose kiekvienas vamzdynas turi būti atskirai pažymėtas, o uždaromoji armatūra – sunumeruota.
- Aptarnaujantis personalas privalo žinoti vamzdynų technologinę schemą, taip pat sklendžių vietą ir jų paskirtį, mokėti perjungti sklendes ištikus avarijai ar kilus gaisrui.
- Technologiniai vamzdynai ir jų armatūra turi būti sandarūs, prieš eksploatavimą, po kapitalinio remonto ir periodiškai turi būti bandomi.
- Draudžiama vamzdynus remontuoti naudojant ugnį, kai juose yra naftos ar jos produktų.
- Pažeistas rektifikacinių kolonų ir jų atramų šiluminės izoliacijos vietas būtina nedelsiant suremontuoti. Šiluminė izoliacija turi būti švari, sutvarkyta ir išklota taip, kad po ja negalėtų nutekėti skystis korpusu.
- Kieta aikštelės danga po šilumokaičiais ir apsauginiais borteliais turi būti tvarkingi ir neužteršti degiomis medžiagomis. Įrengimai išsiliejusiam produktui nuplauti, kanalizacijos loviai turi būti parengti darbai.

Civilinė pirotechnika

- Šiame poskyryje išdėstyti pagrindiniai civilinių pirotechnikos priemonių (toliau – pirotechnikos priemonės) laikymo, gabenimo, krovos, pardavimo, naudojimo gaisrinės saugos reikalavimai.
- Pirotechnikos priemonių sandėliai pagal laikomų pirotechnikos priemonių pirotechninio mišinio kiekį skirstomi į atskirai stovinčius, įrengtus kitos paskirties pastatuose ir specializuotose pirotechnikos priemonių parduotuvėse. Specializuota pirotechnikos priemonių parduotuvė (toliau – specializuota

parduotuvė) – prekybinės paskirties pastatas ar patalpa, kuriuose esančių prekių asortimento didesniąją dalį sudaro pirotechnikos priemonės ir (ar) ginklai, šaudmenys.

- Maksimalus leistinas sandėliuose laikyti pirotechnikos priemonių pirotechninio mišinio kiekis nustatomas pagal galimo sprogo poveikį žmonių sveikatai ar gyvybei, turtui ir aplinkai.
- Norint sandėliuoti pirotechnikos priemones, kurių bendras pirotechninio mišinio kiekis viršija 1000 kg, būtina parengti pavojaus ir rizikos analizę ir ją suderinti su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu.
- Pirotechnikos priemonės, kurių bendras pirotechninio mišinio kiekis viršija 1000 kg, turi būti laikomos atskirai stoviniuose vienaukščiuose statiniuose.
- Sandėlyje laikyti didesnį, nei leistina, pirotechnikos priemonių pirotechninio mišinio kiekį draudžiama.
- Draudžiama pirotechnikos priemones sandėliuoti kultūros, mokslo, gydymo įstaigose, viešbučių, poilsio paskirties pastatuose, gyvenamuosiuose pastatuose ir jų rūsiuose, taip pat kituose pagal gaisrą ir sprogo pavojinguose pastatuose.
- Specializuotose parduotuvėse įrengtuose sandėliuose laikomų pirotechnikos priemonių bendras pirotechninio mišinio kiekis neturi viršyti 60 kg.
- Specializuotose parduotuvėse pirotechnikos priemonių sandėliai turi būti įrengti atskirose patalpose, turinčiose išėjimą tiesiai į lauką, atitvertose pirmo tipo priešgaisrinėmis pertvaromis ir antro tipo priešgaisrinėmis perdangomis.
- Pirotechnikos priemonių sandėliai, kuriuose laikomų pirotechnikos priemonių bendras pirotechninio mišinio kiekis viršija 60 kg, turi būti įrengti tik vienaukščiuose statiniuose, kurių tūriniai, planiniai ir inžineriniai sprendimai atitinka A sg kategorijos pagal sprogo ir gaisro pavojų patalpoms keliamus reikalavimus.
- Pirotechnikos priemonių sandėliuose, neatsižvelgiant į patalpos plotą, pagal normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimus turi būti sumontuota automatinė gaisro signalizacija.
- Sandėliuose pirotechnikos priemonės turi būti apsaugotos nuo tiesioginių saulės spindulių poveikio.
- Sandėlių stelažų aukštis turi būti ne didesnis kaip 4 m.
- Punkto pakeitimai:
- Sandėliuose praėgų tarp stelažų plotis turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m. Skersinės praėigos tarp stelažų turi būti įrengiamos kas 40 m.
- Rietuvių, kuriose laikomos pirotechnikos priemonių pakuotės, aukštis turi būti ne didesnis kaip 2,5 m, o plotis – ne didesnis kaip 5 m. Praėigos tarp rietuvių turi būti ne siauresnės kaip 1,5 m. Skersinės – ne siauresnės kaip 0,8 m, praėigos tarp rietuvių turi būti įrengiamos kas 6 m.
- Sandėliuose ant išėjimo durų turi būti iškabinta pirotechnikos priemonių sandėliavimo schema, kurioje turi būti nurodytas maksimalus leistinas laikyti pirotechnikos priemonių ir pirotechninio mišinio kiekis bei informacija apie priemones, kurias galima naudoti užsidegus laikomoms pirotechnikos priemonėms gesinti.
- Pirotechnikos priemonių sandėliuose turi būti įrengtas tik natūralus vėdinimas.
- Sandėliuoti pirotechnikos priemones kartu su kitomis medžiagomis ir preparatais draudžiama.
- Pirotechnikos priemonės turi būti laikomos ne arčiau kaip 1 m nuo šildymo ir elektros prietaisų.
- Prekybinės paskirties pastatuose ir patalpose (išskyrus specializuotas parduotuves) galima prekiauti F1 ir F2 kategorijų fejerverkais, T1 kategorijos teatrinėmis pirotechnikos priemonėmis ir P1 kategorijos kitomis pirotechnikos priemonėmis. Bendras jų kiekis vienoje prekybos vietoje turi būti ne didesnis kaip 50 kg, pirotechninio mišinio kiekis – ne didesnis kaip 10 kg.
- Specializuotų parduotuvių prekybos salėse leidžiama laikyti ne daugiau kaip 100 kg pirotechnikos priemonių, kurių bendras sudėtinio pirotechninio mišinio kiekis ne didesnis kaip 20 kg.
- Pirotechnikos priemonių, kuriomis prekiaujama laikinose prekybos pirotechnikos priemonėmis vietose, bendras kiekis vienoje prekybos vietoje turi būti ne didesnis kaip 30 kg, pirotechninio mišinio – ne didesnis kaip 6 kg.
- Laikinoje pirotechnikos priemonių prekybos vietoje turi būti ne mažesnės kaip 4 kg talpos gesintuvas ir nedegus audeklas.
- Parduotuvių (išskyrus specializuotas) ne darbo metu pirotechnikos priemonės turi būti laikomos nedegiose spintose arba tam pritaikytose patalpose.
- Prekiaujant pirotechnikos priemonėmis būtina laikytis šių reikalavimų:
  - ✓ pirotechnikos priemones parduoti pažeistoje pakuotėje draudžiama;
  - ✓ rūkyti, naudoti atvirą ugnį, uždegti ir bandyti pirotechnikos priemones prekybos vietoje griežtai draudžiama;
  - ✓ prekiauti pirotechnikos priemonėmis savitarnos būdu draudžiama.

- Gabenti pirotechnikos priemonės techniškai netvarkinga transporto priemone draudžiama. Transporto priemonėje, gabenančioje pirotechnikos priemones, neturi būti pašalinių daiktų ar kitos produkcijos. Dėžės su pirotechnikos priemonėmis transporto priemonėje turi būti patikimai pritvirtintos.
- Draudžiama transporto priemones su pirotechnikos priemonėmis palikti stovėti gyvenamosiose vietovėse, šalia gaisro ar sproginimo atžvilgiu pavojingų objektų.
- Perkraunamas pirotechnikos priemones draudžiama mėtyti, vartyti, daužyti vieną į kitą ir į kitus daiktus.
- Naudoti pirotechnikos priemones leidžiama tik griežtai laikantis gamintojo instrukcijos reikalavimų.
- Pirotechnikos priemones ir atvirą ugnį masinių renginių metu patalpose (kai susirenka daugiau kaip 100 žmonių, o patalpose, esančiose rūsiuose ir cokoliniuose aukštuose, – daugiau kaip 50 žmonių) leidžiama naudoti tik rašytiniu įmonės, įstaigos, organizacijos vadovo ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžios įstaigos sutikimu. Masinio renginio organizatoriai privalo ne vėliau kaip prieš penkias dienas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžiai įstaigai pateikti dokumentus apie naudojamą pirotechnikos priemones (pirotechninio mišinio kiekį, naudojimo būdą, atliekamų darbų saugos instrukcijas).
- Renginio organizatoriai privalo užtikrinti pirotechnikos priemonių paleidimo aikštelėje esančių žmonių saugą: kiekvieną kartą numatyti gaisro ar sproginimo pavojaus zonos ribas, neįleisti į šią zoną pašalinių asmenų, pasirūpinti, kad būtų naudojami tik tinkamai veikiantys pirotechnikos priemonių paleidimo įrenginiai, o žiūrovai būtų už gaisro ar sproginimo pavojaus zonos ribų.

Dujos

- Šiame poskyryje išdėstyti pagrindiniai eksploatuojamų dujotiekių ir kitų dujinių įrenginių gaisrinės saugos reikalavimai.
- Apg, Bsg kategorijų pagal sproginimo ir gaisro pavojų patalpose, kuriuose naudojamos arba laikomos medžiagos ir preparatai, galintys išskirti degių dujų ar garų, turi būti įrengti oro aplinkos dujų signalizatoriai, turintys šviesos ir garso signalų įrenginius. Esant pavojingai dujų koncentracijai, būtina išvėdinti patalpas, surasti dujų nuotėkio priežastį ir ją pašalinti.
- Sandėliuojami dujų balionai neturi būti veikiami šilumos ir kritulių. Draudžiama laikyti dujų balionus kitos paskirties sandėliuose.
- Į sandėlius, kuriuose laikomi degių dujų balionai, draudžiama įeiti asmenims, dėvintiems avalynę arba drabužius, galinčius sukelti kibirkščiavimą.
- Draudžiama dirbti ir liesti deguonies balionų ventilius tepaluotais rūbais, pirštinėmis ar rankomis.
- Laikyti dujų balionus grupėmis leidžiama nedegiose vėdinamose spintose ir prie ne žemesnio kaip REI 45 atsparumo ugniai pastatų sienų.
- Dujų balionai nuo šildymo prietaisų turi būti laikomi ne mažesniu kaip 1 m atstumu.
- Dujų balionų sandėliuose draudžiama laikyti kitas medžiagas ir įrenginius.
- Pripildyti dujų (išskyrus technines dujas) balionai turi būti laikomi ir transportuojami vertikaliai arba horizontaliai su ant antgalių užsuktomis aklėmis. Horizontaliai ant rėmų arba stelažų laikomų balionų rietuvės turi būti ne aukštesnės kaip 1,5 m, o visi ventiliai – nukreipti į vieną pusę.
- Aplink degių dujų balionų sandėliavimo vietas draudžiama laikyti degias medžiagas, dirbti su atvira ugnimi arba rūkyti mažesniu kaip 10 m atstumu.
- Dujų balionai, kuriuose pastebėtas dujų nuotėkis, turi būti nedelsiant išnešami iš sandėlio.
- Degių dujų balionai turi būti laikomi vienaukščiuose, neturinčiuose palėpių sandėliuose, kurių konstrukcijos lengvai išardomos.
- Degių dujų balionai turi būti laikomi atskirai nuo deguonies, suslėgtojo oro, chloro, fluoro ir kitų oksidatorių bei toksinių dujų balionų.
- Draudžiama dujų balionus statyti prie evakuacijos keliuose esančių durų, pastatų pagrindinių fasadų pusės, prie įvažų.
- Prieėjimai prie dujų sistemos sklendžių turi būti laisvi ir neužkrauti. Dujotiekių vamzdinius draudžiama naudoti įžeminimui.
- Draudžiama palikti be priežiūros įjungtus neautomatinius dujinius prietaisus.
- Patalpose pajutus dujų kvapą, būtina nedelsiant užsukti dujotiekio čiaupą, išvėdinti visas patalpas ir iškviesti avarinę dujų tarnybą. Kol bus pašalintas gedimas, patalpose draudžiama degti degtukus, rūkyti, naudotis atvira ugnimi, įjungti ir išjungti elektros prietaisus.
- Aptikus dujų nuotėkį iš dujotiekio ar įrenginio, būtina nedelsiant aptverti avarinę zoną ir pastatyti atitinkamus įspėjamuosius ženklus, atjungti pažeistą vamzdinio dalį ar įrenginį.
- Draudžiama naudoti atvirą ugnį dujų nuotėkio vietai nustatyti.

Sandėliavimo reikalavimai pastatuose, patalpose

- Medžiagos turi būti laikomos grupėmis pagal joms gesinti naudojamas medžiagas (vanduo, putos, dujos ir t. t.), taip pat pagal jų fizikines bei chemines savybes ir sprogumą bei gaisringumą (8 priedas).
- Individualiame garaže galima laikyti ne daugiau kaip 40 litrų automobilių kuro ir ne daugiau kaip 10 litrų tepalų. Tokių automobilių kuro ir tepalų kiekį leidžiama laikyti sandariai uždarytoje tam skirtoje taroje.
- Ant išorinės sandėlio durų (vartų) pusės – turi būti ženklai, apibūdinantys laikomų medžiagų ir prekių sprogumą ir gaisringumą.
- Rūgščių laikymo vietose turi būti ir neutralizuojančių medžiagų (kreidos, kalkių) atsarga. Rūgščių laikymo vietos turi būti pažymėtos. Reikia vengti sandėliuojamų azoto ir sieros rūgščių sąlyčio su organinės kilmės medžiagomis (mediena, šiaudai ir t. t.).
- Medžiagos, aktyviai reaguojančios su vandeniu (karbidai, šarminiai metalai, bario peroksidas, natrio hidratas ir kt.), turi būti laikomos atskiroje patalpoje, sandarioje taroje, ne žemiau kaip 0,15 m virš grindų.
- Chemikalai turi būti fasuojami atskirose patalpose. Išsiliejusius ar išbirusius chemikalus būtina nedelsiant išvalyti ir padaryti nekenksmingus. Pakuotę (popierių, drožles, vatą ir t. t.) būtina laikyti atskiroje patalpoje.
- Metalų (aliuminio, cinko, nikelio ir kt.) milteliai, galintys savaime užsidegti, turi būti laikomi atskirose patalpose, hermetiškoje taroje ir apsaugoti nuo tiesioginių saulės spindulių.
- Amonio salietra nuo kitų mineralinių medžiagų turi būti laikoma patalpoje, atskiroje pirmo tipo priešgaisrinėmis pertvaromis ir trečio tipo priešgaisrinėmis perdangomis. Sukietėjusią amonio salietrą draudžiama trupinti naudojant sprogstamąsias medžiagas arba kibirkštį skeliančius įrankius.
- Prieš sandėliuojant mineralines trąšas, patalpas būtina išvalyti, kad neliktų kitų medžiagų (tepalo, durpių, šieno ir t. t.) likučių.
- Krovos mechanizmai turi būti techniškai tvarkingi. Savaeigiai mechanizmai ne darbo metu turi būti laikomi jiems skirtose vietose.
- Sandėliuose draudžiama užkrauti langus, duris ir vartus.
- Draudžiama sandėliuose rūkyti ir naudoti atvirą ugnį.
- Medžiagos, laikomos ne lentynose, turi būti sudėtos į rietuves. Sandėliuose, kurių plotas didesnis kaip 200 m², medžiagų, laikomų ne lentynose, sandėliavimo vietos turi būti pažymėtos juostomis ant grindų. Ne sandėliavimo vietose laikyti medžiagas draudžiama.
- Degių ir nedegių medžiagų, kurios laikomos degiose pakuotėse, sandėliuose draudžiama naudoti elektros šildytuvus su atvirais kaitinimo elementais, viryklės ir kitus buitinius elektros prietaisus.
- Sandėliuose, kurių plotas didesnis kaip 50 m², praeigos tarp stelažų ir rietuvių turi būti ne siauresnės kaip 0,8 m, o sandėliuose, kurių plotas didesnis kaip 200 m² – ne siauresnės kaip 1,2 m.
- Skersinės praeigos tarp stelažų, rietuvių turi būti įrengiamos kas 40 m.
- Pluoštinių medžiagų ryšulius draudžiama ardyti sandėlio patalpose.
- Sandėliuose draudžiama perpilti naftos produktus.
- Sandėliuose laikomų ypač degių, labai degių ir degių skysčių statines būtina krauti kamščiais į viršų. Tuščią tarą laikyti toje pačioje patalpoje draudžiama.
- Lakų ir dažų sandėliuose draudžiama laikyti dažų, lakų ir tirpiklių atsargas pažeistoje ar atviroje taroje.
- Pašarų saugyklose būtina periodiškai matuoti šieno kaitimo temperatūrą: pirmąsias 20 dienų pradėjus krauti šieną temperatūra turi būti matuojama kasdien. Jeigu šienas nekaista, kitas 20 dienų temperatūra turi būti matuojama kartą per savaitę. Baigus dirbtinį šieno džiovinimą, temperatūra turi būti matuojama dar 3 savaites. Temperatūros matavimo rezultatai turi būti registruojami žurnale.

Sandėliavimas atvirose teritorijose

- Atvirose teritorijose įvairias talpyklas su reaktyvais, ypač degiais, labai degiais ir degiais skysčiais galima sustatyti grupėmis, ne didesnėmis kaip po 100 vienetų, arba laikyti ne daugiau kaip 5 tonas minėtų medžiagų vienoje grupėje. Atstumas tarp šių grupių turi būti ne mažesnis kaip 5 m. Aplink teritoriją, atsižvelgiant į laikomų medžiagų kiekį, reikia įrengti užtvaras, kurios atlaikytų išsiliejusių iš didžiausios talpyklos skysčių hidrostatinį slėgį.
- Medienos ir rąstų rietuvės turi būti išdėstytos taip, kad būtų užtikrintas gaisrinių automobilių privažiavimas. Rietuvių plotis ir aukštis turi būti ne didesnis kaip 6 m, o praeigų tarp jų plotis – ne mažesnis kaip 4 m.
- Medienos pjuvenos, skiedros, biokuras gali būti sandėliuojami kietojo kuro aikštelėse krūvomis ne arčiau kaip 15 m nuo pastatų ir statinių. Šių krūvų aukštis neturi viršyti 8 m, pagrindo plotis – 12 m, o praeigos tarp jų – ne siauresnės kaip 4 m.
- Draudžiama sandėliuoti anglis asfaltu ar medžio danga išklotose aikštelėse, ant šilumos šaltinių (gartiekių, karšto vandens vamzdžių ir kt.), virš elektros kabelių tunelių, taip pat po elektros perdavimo linijomis.

- Skirtingų rūšių anglis turi būti kraunamos į atskiras krūvas. Atvežtas anglis draudžiama krauti ant senų anglių, jeigu jos laikomos ilgiau kaip 1 mėnesį.
- Kai anglių krūvos ne aukštesnės kaip 3 m, tarpai tarp jų turi būti ne mažesni kaip 1 m, kai krūvos aukštesnės – ne mažesni kaip 2 m.
- Anglių temperatūrą krūvose būtina nuolat kontroliuoti. Temperatūrai pakilus aukščiau kaip 60°C, susidariusią galimo savaiminio užsidegimo židinio vietą būtina suplūkti arba pašalinti įkaitusias anglis ir nedelsiant tą vietą užpilti neįkaitusiomis anglimis ir kruopščiai jas suplūkti. Draudžiama anglis aušinti vandeniui krūvose.
- Kiekviename eksploatuojamame durpyne turi būti parengta, su artimiausia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžia įstaiga suderinta ir įmonės vadovo patvirtinta durpių sandėliavimo schema, pagal kurią durpynų gaisrams gesinti pritaikytai technikai būtų užtikrinta galimybė privažiuoti prie durpių krūvų ir efektyviai atlikti gesinimo darbus.
- Durpių temperatūrą krūvose būtina nuolat kontroliuoti. Temperatūrai pakilus aukščiau kaip 60°C, atsiradusią galimo savaiminio užsidegimo židinio vietą būtina suplūkti arba pašalinti įkaitusias durpes ir nedelsiant tą vietą užpilti neįkaitusiomis durpėmis ir kruopščiai jas suplūkti.
- Saugomų padangų, gumos atliekų rietuvėms išdėstyti taikomi šie reikalavimai:
  - ✓ rietuvės ilgis ir plotis turi būti ne didesnis kaip 10 m, aukštis – ne didesnis kaip 3 m;
  - ✓ tarpai tarp rietuvių turi būti ne siauresni kaip 10 m, tarp rietuvių ir sklypo ribos – ne siauresni kaip 5 m.
- Sklypą, kuriame sandėliuojamos gumos atliekos ir (ar) padangos, būtina aptverti ne žemesne kaip 2 m aukščio tvora.
- Išoriniu sklypo, kuriame sandėliuojamos gumos atliekos ir (ar) padangos teritorijos perimetru turi būti įrengta ne siauresnė kaip 1,5 m pločio mineralizuota juosta.
- Sklypo teritorijoje, kur sandėliuojamos gumos atliekos ir (ar) padangos, draudžiama rūkyti, naudoti atvirą ugnį. Joje turi būti gaisrinės saugos ženklai, draudžiantys rūkyti ir naudoti atvirą ugnį.
- Atstumas nuo lauke laikomų pašarų ar šiaudų kūgio iki elektros tiekimo oro linijos turi būti ne mažesnis kaip 15 m, iki kelių – 20 m, iki pastatų – 15 m.

Masinių susibūrimo renginiai

- Gaisrinės saugos reikalavimai renginiams nustatomi, kurių metu susirenka 100 ir daugiau žmonių.
- Įmonės, įstaigos, organizacijos vadovas ar asmuo, atsakingas už renginio organizavimą (vakarą, susirinkimą, spektaklį, kino seansą, koncertą ir t. t.), privalo kruopščiai patikrinti patalpų gaisrinę būklę: evakuacijos kelius, ryšio priemones, evakuacinį bei avarinį apšvietimą, gaisrinę automatiką, pirmines gaisro gesinimo priemones. Pastebėtus trūkumus būtina pašalinti iki renginio pradžios.
- Renginių metu turi būti budėti asmenys, supažindinti su gaisrinės saugos reikalavimais ir žmonių evakuavimo kėlus gaisrui tvarka. Vaikų šventėse turi būti budintis personalas. Budintis personalas privalo stebėti, kad renginio metu būtų laikomasi gaisrinės saugos reikalavimų.
- Renginių patalpose kėdės turi būti sujungtos į eiles arba pritvirtintos prie grindų. Praeigos, išeigos turi būti išdėstytos taip, kad nesikirstų žmonių srautai.
- Masinių renginių patalpose draudžiama:
  - ✓ siaurinti takus tarp kėdžių eilių ir pristatyti papildomas kėdes, fotelius, suolus;
  - ✓ užrakinti duris ir uždaryti langines;
  - ✓ apipavidalinti sceną ypač degiomis ir labai degiomis medžiagomis;
  - ✓ laikyti dekoracijas, inventorių po scena ar pakyla;
  - ✓ evakuacijos keliuose įrengti veidrodžius, durų imitaciją;
  - ✓ įleisti į patalpas daugiau žmonių, negu numatyta technologinėje projekto dalyje;
  - ✓ scenos apšvietimo ir kitiems efektams naudoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus.
- Per rengiamas Kalėdų ir Naujųjų metų šventes eglė turi stovėti ant tvirto pagrindo, atokiai nuo durų ir netrukdyti išeiti iš patalpos. Eglės šakos turi būti per metrą nuo lubų ir sienų.
- Eglės iluminacija turi būti įrengta laikantis galiojančių teisės aktų reikalavimų. Girliandų lemputės turi būti ne galingesnės kaip 25 W, laidai – variniai ir lankstūs.
- Pastebėjus bent mažiausią eglės apšvietimo sutrikimą (įkaitusius laidus, dažnai perdegančias lemputes, kibirkštis ir pan.), apšvietimą būtina išjungti.
- Draudžiama eglės puošti žvakutėmis ir bengališkosiomis ugnimis.
- Atrakcionams, pramoginiams ir kitiems masiniams renginiams bei religinėms apeigoms skirtų palapinių, namelių ir kitų statinių parinkimo vieta turi būti suderinta su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžia įstaiga.

Gaisrų gesinimo priemonės ir gaisrinė įranga

- Gaisrinės saugos sistemos ir gaisrinės automatikos įrenginiai, mažinantys grėsmę žmonėms ir jų turtui, skirti gaisrui aptikti, pranešti apie jį, gesinti, dūmams ir šilumai šalinti ar kelioms šioms funkcijoms vykdyti (toliau – aktyviosios gaisrinės saugos priemonės), turi būti techniškai tvarkingi ir veikiantys.
- Statinių savininkai, valdytojai ar naudotojai privalo organizuoti ir (ar) atlikti aktyviųjų gaisrinės saugos priemonių techninę priežiūrą ir bandymus, o jų rezultatus įforminti raštu.
- Statinio aktyviųjų gaisrinės saugos priemonių techninė priežiūra ir bandymai turi būti atliekami ne rečiau kaip kartą per metus, vadovaujantis gamintojo pateikta technine informacija.
- Patalpose, kuriose yra įrengta automatinė gaisro gesinimo sistema, gesintuvų skaičių galima sumažinti 50 proc.
- Objekte turi būti pakabinti užrašai (ženklai), nurodantys gesintuvų laikymo vietą. Tiek patalpoje, tiek lauke gesintuvų laikymo vietą nurodantys užrašai turi būti gerai matomi, įrengti 2–2,5 m aukštyje nuo grindų ar žemės paviršiaus.
- Pasibaigus gesintuvo garantiniam laikui turi būti atliekama jo techninė priežiūra.
- Gesintuvai turi būti:
  - ✓ laikomi lengvai prieinamose ir matomose vietose, ne arčiau kaip per 1 m nuo šildymo prietaisų;
  - ✓ kabinami ne aukščiau kaip per 1,5 m nuo grindų iki gesintuvo apačios ir taip, kad atidarytos patalpos durys netrukdytų jų paimti;
  - ✓ statomi gaisrinių čiaupų spintelėse arba prie jų, gaisriniuose skyduose arba ant grindų, laikomi specialiose spintelėse, dėžėse ar stovuose;
  - ✓ laikomi taip, kad būtų matyti užrašai.
- Gesintuvai, esantys lauke arba nešildomoje patalpoje ir neskirti eksploatuoti esant žemai temperatūrai, šalčių metu turi būti pernešami į šildomas patalpas. Gesintuvų vietoje turi būti paliekamas gaisrinės saugos ženklas „Gesintuvas“ ir aiškiai nurodoma jų laikymo vieta.
- Draudžiama pirminės gaisrų gesinimo priemonės ir inventorių naudoti ne pagal paskirtį.
- Objekte esanti gaisrų gesinimo technika (gaisriniai automobiliai, motoriniai siurbliai) ir gaisrinė įranga, pirminės gaisrų gesinimo priemonės turi būti prižiūrimos ir nuolat parengtos darbui.
- Gesintuvų, kitos gaisrinės įrangos paleidimo įtaisai turi būti užplombuoti.
- Nedegus audeklas turi būti laikomas futliaruose.
- Vandentiekio tinkluose, prie kurių jungiama gaisrinė įranga, turi būti užtikrintas reikiamas slėgis. Jei atjungiama dalis vandentiekio ar sumažinamas vandens slėgis jame, būtina tai pranešti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavaldžiai įstaigai.
- Vandentiekio tinklas turi būti techniškai sutvarkytas. Vidaus gaisrinį vandentiekį būtina kartą per metus patikrinti: perplauti – nuleisti vandenį iš kiekvieno gaisrinio čiaupo, įsitikinti, ar jie nesurūdiję, sugedusius gaisrinius čiaupus suremontuoti ar pakeisti naujais, gaisrines žarnas perkantuoti, hidrauliškai išbandyti, patikrinti elektrifikuotų sklendžių ir gaisrinių siurblių veikimą. Patikros rezultatai turi būti surašyti į tam tikslui skirtą žurnalą (11 priedas).
- Nešildomuose statiniuose šaltuoju metų laiku vidaus gaisrinio vandentiekio tinklai turi būti be vandens, o prie gaisrinių čiaupų rodykle ar užrašu nurodyta sklendės, kurią atidarius vanduo bus tiekiamas į tinklą, vieta.
- Vidaus gaisrinio vandentiekio gaisriniai čiaupai turi būti su žarnomis ir švirkštais ir laikomi spintelėse. Gaisrinės žarnos turi būti sausos, susuktos į dvigubą ritę (plokščiosios gaisrinės žarnos) ir prijungtos prie čiaupų ir švirkštų. Gaisrinių čiaupų spintelės turi būti tvarkingos, lengvai atidaromos, ant durelių – aiškiai pažymėtas raidžių indeksas „GČ“ arba grafinis ženklas, jo eilės ir ugniagesių iškvietimo telefono numeris. Prieigų prie gaisrinių čiaupų vietos turi būti laisvos ir neužkrautos.
- Įmonės, įstaigos, organizacijos teritorijoje ar šalia jos esančios aikštelės ir keliai, skirti gaisriniams automobiliams privažiuoti prie vandens šaltinio (gaisrui gesinti skirtų vandens rezervuarų, hidrantų, upės, tvenkinio ir kt.), turi būti laisvi ir tvarkingi.
- Gaisrui gesinti skirtus vandens rezervuarus ir kitus vandens šaltinius būtina reguliariai valyti (šalinti šiukšles, dumblą ir kitus pašalinius daiktus).
- Gaisrui gesinti naudojamuose vandens rezervuaruose turi būti užtektinai vandens.
- Gaisrui gesinti skirtų vandens rezervuarų, hidrantų, vandens šaltinių vietos ir privažiavimo prie jų keliai turi būti pažymėti specialiomis rodyklėmis (ženklais), o ant jų – nurodyta rezervuaro talpa. Rodyklės (ženklai) tamsiu paros metu turi būti apšviestos arba užrašai ant jų – fluorescenciniai.
- Gaisriniai hidrantai turi būti tvarkingi, jų šulinių dangčiai turi lengvai atsidaryti bet kuriuo metų laiku.
- Draudžiama užstatyti privažiavimo prie gaisrinių hidrantų kelius ir pačius gaisrinius hidrantus.
- Kartą per metus būtina patikrinti gaisrinių hidrantų, hidrantų kolonėlių techninę būklę (paleisti vandenį), o patikros rezultatus įforminti raštu.

- Prie gaisrinių hidrantų, rezervuarų ir kitų vandens šaltinių, kurių vanduo skirtas elektros stotims ir pastotėms gesinti, esantys įžemikliai turi būti techniškai tvarkingi ir įrengti taip, kad būtų galima greitai ir lengvai prie jų prisijungti. Jų įžeminimo varža turi būti tikrinama ne rečiau kaip kartą per metus, o rezultatai įforminami raštu.
- Vandentiekio bokštas turi būti tvarkingas ir pritaikytas gaisrų gesinimo technikai paimti vandenį.
- Putų koncentrato (putokšlio) savybės gali būti netikrinamos 3 metus nuo jo pagaminimo datos arba atsižvelgiant į gamintojo rekomendacijas. Pasibaigus šiam laikotarpiui, putų koncentrato (putokšlio) savybės turi būti tikrinamos ne rečiau kaip kartą per metus. Patikrinimo metu turi būti įvertinta putų koncentrato (putokšlio) atitiktis vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. 1V-580 „Dėl Gaisrinės ir gelbėjimo technikos, gaisrinės saugos įrenginių ir priešgaisrinių priemonių, gaisrinės automatikos įrenginių privalomųjų saugos reikalavimų patvirtinimo“ patvirtintiems Gaisrinės ir gelbėjimo technikos, gaisrinės saugos įrenginių ir priešgaisrinių priemonių, gaisrinės automatikos įrenginių privalomiesiems saugos reikalavimams, kuri lyginama su putų koncentrato (putokšlio) gamintojo deklaruotomis savybėmis, ir daromos išvados dėl tolesnio putų koncentrato (putokšlio) tinkamumo naudoti.

Gaisrinė įranga ir jos naudojimo ypatumai

Gaisro pavojaus signalas – šviesos, garso arba kitoks pranešimas apie gaisrą.

Stacionariųjų gaisrų gesinimo sistemų projektavimą ir įrengimą nustato Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2016 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 1-1 patvirtintos Stacionariųjų gaisrų gesinimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisyklės.

Automatinė sprinklerinė gesinimo sistema vandeniui- kilus gaisrui ir temperatūrai pasiekus tam tikrą ribą, pradamas purkšti vanduo tiesiai į gaisro židinį, tai veikia ir kaip gaisrinė signalizacija, nes atsidarius vožtuvams paleisti vandenį, signalas perduodamas garsiniu bei elektroniniu būdu.

Automatinės drenčerinės gesinimo sistemos vandeniui paskirtis – kilus gaisrui, išpurškia iš anksto numatytoje plote tam tikrą kiekį vandens, ataušinti įrenginius, kurie veikiami temperatūros, gali apsunkinti situaciją sprogimu, griuvimu, degalų ištekėjimu ar panašiai, sudaryti vandens užtvarą, blokuojančią gaisro plitimą.

Automatinės putų gesinimo sistemos veikimas yra analogiškas sprinklerinės ar drenčerinės vandens gesinimo sistemos veikimui, tik čia vietoj vandens išpurškiamos gesinimo putos (putų koncentrato ir vandens tirpalas).

Automatinė dujinė gesinimo sistema- gaisras gesinamas sumažinant deguonies koncentraciją patalpoje.

Sprinklerinė gaisro gesinimo sistema vandens rūku, kaip ir klasikinė sprinklerinė sistema, naudojama gesinimo vandens rūku įrenginiai skirti gaisro aptikimui, jo plitimo ribojimui, gesinimui ir žmonių bei materialinių vertybių apsaugai.

Viena iš pagrindinių pirminio gaisro gesinimo priemonių – gesintuvai.

Gesintuvas- rankinis arba stacionarus prietaisas skirtas gesinti ugnį.

Gesintuvų tipai:

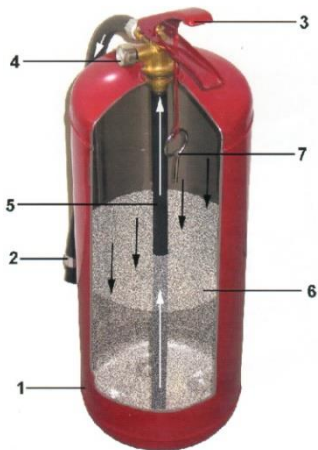
- ✓ Vandens putų gesintuvas. Pagrindinė gesinimo medžiaga - putos. Putos - tai oro, vandens ir putokšlio (putodario) mišinys. Tinka gesinti A (degant kietoms medžiagoms susidaro įkaitusios anglys) ir B (dega degūs skysčiai ar tokios medžiagos, kurios degdamos skystėja) klasės gaisrus, bet juo negalima gesinti dujas ir elektros įrenginius. Būtina laikyti šildomose patalpose.
- ✓ Anglies dioksido gesintuvas. Pagrindinė gesinimo medžiaga – anglies dioksidas. Gesina B ir C (dega degios dujos) klasės gaisrus, tinka elektros įrenginių gesinimui. Mažai veiksmingas gesinant A ir D (dega degūs metalai) klasės gaisrus. Gesintuvai su angliarūgštės užpildu rekomenduojami elektros gaisrams gesinti (kompiuterių, jungiklių, garso įrangos, įvairių mechanizmų gaisrams.) Gesinimo medžiaga pilnai išsisklaido ore ir nepalieka jokių pėdsakų. Šio tipo gesintuvai taip pat gali būti naudojami B klasės gaisrams, degiems skysčiams arba skystėjančioms medžiagoms (benzinui, naftos produktams, riebalams, lakams, dervai, vašku, eteriui, alkoholiui ir kt.) gesinti.
- ✓ Miltelių gesintuvas. Tai universali ugnies gesinimo priemonė, tinkanti gesinti A, B, C, D klasės gaisrus (priklausomai nuo miltelių rūšies). Taip pat juo galima gesinti elektros įrenginius. Gali gesinti: medieną, popierių, gumą, plastmasę ar tekstilę.

Gesintuvai:

- ✓ turi būti laikomi lengvai prieinamose ir matomose vietose, apsaugotose nuo tiesioginių saulės spindulių poveikio, ne arčiau kaip per 1 m nuo šildymo prietaisų;
- ✓ kabinami ne aukščiau kaip per 1,5 m nuo grindų iki gesintuvo apačios;
- ✓ laikomi taip, kad būtų matyti užrašai;
- ✓ kurių pasibaigęs garantinis laikas, gesinimo medžiagos kiekis ir kokybė turi būti tikrinami tik gamintojo ar jo įgalioto atstovo. Gesintuvus, kurių garantinis laikas pasibaigęs, laikyti objektuose ir naudoti gaisrui gesinti draudžiama. Paprastai ant tvarkingo gesintuvo būna specialus lipdukas su nurodyta kito patikrinimo data;
- ✓ pagal gesintuvo dydį ir tipą gesintuvų veikimo laikas gali būti nuo 10 iki 60 sekundžių. Tai palyginti trumpas laikas, todėl naudodamiesi gesintuvais privalote veikti greitai ir ryžtingai. Kiekvienas privalo žinoti iš ko sudarytas gesintuvas, kaip jis veikia ir kaip juo naudotis. Gesintuvai yra nešiojamieji (gesinimo medžiagos kiekis iki 12 kg) ir vežiojamieji (gesinimo medžiagos kiekis iki 100 kg);
- ✓ gesinimo medžiaga išstumama iš gesintuvo dviem būdais. Korpuso viduje gali būti įmontuoti suslėgtų dujų balionėliai. Paleidimo metu jie atsidaro, o besiplečiančios dujos išstumia gesinimo medžiagą. Kitas būdas išstumti gesinimo medžiagą - pripildyti dujų į gesintuvo korpusą. Į tokį padidinto slėgio gesintuvą negali patekti drėgmė, o tai svarbu gesintuvo ilgaamžiškumui ir veikimo efektyvumui.

Gesintuvo sandara.

Ištraukus apsauginį kaištį (7) ir paspaudus rankenėlę (3), gesinamoji medžiaga (6), veikiama suslėgtų dujų, sifoniniu vamzdeliu (5) kyla į viršų ir per uždromąjį vožtuvą patenka į išpurškimo žarnelę (2). Iš žarnelės pro difuzorių gesinamoji medžiaga purškama į gaisro židinį.

- 1 - metalinis korpusas,
- 2 - išpurškimo žarnelė,
- 3 - paleidimo rankenėlė,

Gesintuvo laikymo vietos ŽENKLAS

Miltelinių gesintuvų veikimo nuotolis ir trukmė:

- **2 kg.** Nuotolis 2---4 m, veikimo laikas 7 – 9 sek.
- **6 kg.** Nuotolis 4---6 m, veikimo laikas 10 – 13 sek.
- **9 kg.** Nuotolis 5---8 m, veikimo laikas 13 – 16 sek.

Kaip naudotis gesintuvu

BLOGAI

GERAI

Negesinti ugnies prieš vėją

Gesinti tik pavėjui

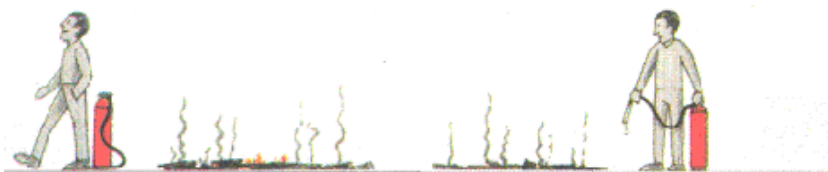
Degančio ploto negesinti iš viršaus

Gesinti tik iš apačios

Gesintuvus naudoti ne vieną po kito...

...tuo pat metu naudotis keliais

Nepalikti židinio vietos neįsitikinus, kad nebėra pavojaus

Atidžiai apžiūrėti vietą ir įsitikinti, kad nėra pavojaus užsidegti pakartotinai

Kiekvienas įmonės darbuotojas privalo:

- ✓ laikytis gaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų;
- ✓ kilus gaisrui, imtis priemonių gelbėti žmones, apsaugoti materialines vertybes ir gesinti gaisrą, jeigu tai nesukelia rimto pavojaus jų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai;
- ✓ vykdyti Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnų bei gaisro gesinimo vadovo teisėtus nurodymus;
- ✓ informuoti Valstybinę priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą apie pastebėtą gaisrą, gaisrinės saugos reikalavimų pažeidimus, keliančius gaisro pavojų;
- ✓ žinoti kur pastate laikomos pirminės gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis;
- ✓ žinoti ir vykdyti darbo vietos gaisrinės saugos instrukcijų reikalavimus;
- ✓ darbo metu naudotis tvarkingomis darbo priemonėmis;
- ✓ baigęs darbą sutvarkyti, išvalyti darbo vietą ir išjungti nenaudojamus įrenginius.

Asmuo, pastebėjęs gaisrą, privalo:

- ✓ nedelsiant pranešti apie gaisrą ugniagesiams telefonu 01; 112;
- ✓ skambinant pranešti tikslų adresą, pasakyti kas dega, kur dega ir savo pavardę;
- ✓ imtis priemonių informuoti kitus esančius darbuotojus apie gaisrą ir organizuoti lankytojų evakavimą;
- ✓ gesinti gaisro židinį turimomis priemonėmis;
- ✓ gelbėti įmonės materialines vertybes;
- ✓ iškviesti į gaisravietę įmonės vadovą.

Jei užsidegė jūsų rūbai, laikykitės taisyklės: „Stok, griūk ant žemės ir voliokis“.

Evakavimo plano sutartiniai ženklai

	gesintuvas
	gaisrinis čiaupas
	dūmų šalinimo įrenginio rankinio paleidimo jungiklis
	elektros skydelis
	telefonas
	gaisro signalizacijos jungiklis
	gaisrinio siurblio (elektrifikuotos sklendės) jungiklis
	pagrindinis evakuacijos kelias
	atsarginis evakuacijos kelias
	jūs esate čia (plano vieta)

EVAKUACIJOS KRYPTIES (SAUGIŲ SĄLYGŲ) ŽENKLAI

Eil. Nr.	Ženklas	Forma ir spalva	Pavadinimas	Naudojimas
1.1		Kvadratas Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose
1.2		Kvadratas Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose
1.3		Kvadratas Žalia ir balta	Krypties rodyklė (pasukimas kas 90°)	Evakuacijos keliuose
1.4		Kvadratas Žalia ir balta	Krypties 45° rodyklė (pasukimas kas 90°)	Evakuacijos keliuose
1.5		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose
1.6		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais aukštyn į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
1.7		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais žemyn į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
1.8		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose

1.9		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais aukštyn į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
1.10		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais žemyn į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
1.11		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas tiesiai	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose
1.12		Stačiakampis Žalia ir balta	Evakuacinis išėjimas tiesiai	Virš (ant) durų evakuaciniuose išėjimuose

GAISRINĖS ĮRANGOS ŽENKLAI

Eil. Nr.	Ženklas	Forma ir spalva	Pavadinimas	Naudojimas
2.1		Kvadratas Raudona ir balta	Gesintuvas	Gesintuvų išdėstymo vietose
2.2		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisrinės žarnos ritinys	Gaisrinių čiaupų įrengimo vietose
2.3		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisrinės kopėčios	Gaisrinių kopėčių įrengimo vietose
2.4		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisro gesinimo įrangos rinkinys	Priešgaisrinių skydų, stendų, spintų įrengimo vietose

2.5		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisro aliarmo skelbimo vieta	Rankinių gaisrinių signalizatorių įrengimo vietose
2.6		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisro avarinis telefonas	Vietose, iš kur galima pranešti ugniagesiams apie gaisrą
2.7		Kvadratas Raudona ir balta	Gaisrinis hidrantas	Gaisrinių hidrantų įrengimo vietoms nurodyti
2.8		Kvadratas Raudona ir balta	Krypties rodyklė (pasukimas kas 90°)	Gaisrinės įrangos įrengimo ar išdėstymo vietoms nurodyti

INFORMACIJOS ŽENKLAI

Eil. Nr.	Ženklas	Forma ir spalva	Pavadinimas	Naudojimas
3.1		Kvadratas Mėlyna ir balta	Pastato ar patalpos kategorija pagal sprogimo ir gaisro pavojų	Prie įėjimo į pastatą ar patalpą
3.2		Kvadratas Mėlyna ir balta	Rūkymo vieta	Rūkymui įrengtose vietose
3.3		Kvadratas Mėlyna ir balta	Vandens šaltinis	Prie vandens šaltinių, įrengtų arba pritaikytų gaisrams gesinti

DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI

Eil. Nr.	Ženklas	Forma ir spalva	Pavadinimas	Naudojimas
4.1		Skritulys Balta, raudona, juoda	Nerūkyti	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur panaudojus atvirą ugnį galimas sprogimo ar gaisro pavojus
4.2		Skritulys Balta, raudona, juoda	Draudžiama naudotis ugnimi, atvirais uždegimo šaltiniais ir rūkyti	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur panaudojus atvirą ugnį galimas sprogimo ar gaisro pavojus
4.3		Skritulys Balta, raudona, juoda	Draudžiama gesinti vandeniu	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur naudojamas ar laikomas medžiagas draudžiama gesinti vandeniu

ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI

Eil. Nr.	Ženklas	Forma ir spalva	Pavadinimas	Naudojimas
5.1		Lygiakraštis trikampis Geltona ir juoda	Įspėjimas. Sprogioji medžiaga	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur naudojamos ar laikomos sprognosios medžiagos
5.2		Lygiakraštis trikampis Geltona ir juoda	Įspėjimas. Sprogi aplinka	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur susidarius tam tikroms sąlygoms atsiranda sprogimo pavojus
5.3		Lygiakraštis trikampis Geltona ir juoda	Įspėjimas. Liepsnioji medžiaga	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur naudojamos ar laikomos liepsniosios medžiagos
5.4		Lygiakraštis trikampis Geltona ir juoda	Įspėjimas. Oksiduojančioji medžiaga	Prie įėjimo į teritoriją, pastatą ar patalpą, kur naudojamos ar laikomos oksiduojančiosios medžiagos

SUDERINTA: